

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Školství a jeho financování

Pavla Mikesková

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pavla Mikesková

Podnikání a administrativa

Název práce

Školství a jeho financování

Název anglicky

Education and its financing

Cíle práce

Hlavním cílem této práce je analyzovat financování školství v České republice se zaměřením na čerpáním prostředků z fondů EU na podporu škol a školských zařízení. Dílčím cílem práce je identifikovat význam finančních prostředků získaných z dalších zdrojů pro vybranou školu.

Metodika

Teoretická část práce na základě odborných literárních zdrojů shrne problematiku českého školství se zaměřením na jeho financování. Dále bude definován pojem vzdělávání, jeho vize a cíle. Rovněž budou uvedeny hlavní body Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, která si klade za cíl modernizovat vzdělávací systém v České republice. Pozornost bude věnována čerpání finančních prostředků z fondů EU pro oblast školství a jeho významu.

V praktické části bude úvodem analyzováno financování regionálního školství v České republice. Stěžejní část bude věnována analýze hospodaření Základní školy Jílové u Prahy a zachycení celého procesu čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie.

Budou využity materiály poskytnuté analyzovanou základní školou. Dalšími zdroji dat budou instituce jako MŠMT ČR, NIDV, NPI a další, které napomáhají k naplňování projektů a k celkovému rozvoji školy a pedagogů.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Veřejný sektor, školství, škola, školské zařízení, regionální školství, fondy EU, financování školství, vzdělávací systém, strategie vzdělávací politiky, PHmax.

Doporučené zdroje informací

- BUCHTA, P. – UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA. *Veřejné finance*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2016. ISBN 978-80-7452-116-4.
- FRYČ, J. a kol. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: MŠMT, 2020. ISBN 978-80-87601-47-1.
- HAMERNÍKOVÁ, B. *Veřejné finance : vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-577-2.
- MAAYTOVÁ, A. – OCHRANA, F. – PAVEL, J. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5561-8.
- OCHRANA, F. – PAVEL, J. – VÍTEK, L. *Veřejný sektor a veřejné finance : financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3228-2.
- PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. – JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lenka Kopecká, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 18. 8. 2022

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Školství a jeho financování" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lence Kopecká, Ph.D. za její cenné rady, ochotu a odbornou pomoc, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala Ing. Ditě Müllerové za odborné konzultace a cenné rady, zejména pak za ochotu, trpělivost a laskavost. Také bych chtěla poděkovat vedení Základní školy Jílové u Prahy za poskytnutí informací k mojí bakalářské práci.

Školství a jeho financování

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá tématem školství a jeho financováním. V teoretické části je vymezen pojem vzdělávání a jeho vize a cíle do budoucna, které jsou popsány podle Strategie 2030+, což je dokument Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na další desetiletí. V další části je definován i veřejný statek a veřejné financování, do kterého financování školství řadíme. Teoretická část dále popisuje vzdělávací systém ČR pomocí mezinárodní klasifikace vzdělávání ISCED 2011 a následné charakterizaci různých stupňů školství od preprimárního školství až po školství vysoké. Podrobněji se práce věnuje financování těchto stupňů školství a část práce je poté zaměřena na financování školství pomocí fondů z Evropské unie. Přesněji se věnuje pozornost Národnímu plánu obnovy a Evropskému sociálnímu fondu. V praktické části se pozornost uklání k regionálnímu školství Středočeského kraje. V další části je popsáno hospodaření Základní školy Jílové u Prahy, vymezují se zde základní údaje o škole, počty žáků a zaměstnanců, a dále výpis příjmů, výdajů a hospodářský výsledek školy. Další část praktické práce je zaměřena na čerpání zdrojů základní školy z fondů EU, podrobněji se věnuje výzvám Profesionalita a spolupráce (Šablony), Doučování a Digitálním učebním pomůckám pro školy.

Klíčová slova: Veřejný sektor, školství, škola, školské zařízení, regionální školství, fondy EU, financování školství, vzdělávací systém, strategie vzdělávací politiky, PHmax

Education and its financing

Abstract

This bachelor thesis deals with the topic of education and its financing. The theoretical part defines the concept of education and its vision and goals for the future, which are described according to the Strategy 2030+, a document of the Ministry of Education, Youth and Sports for the next decade. The public good and public financing, to which education financing is attributed, are also defined in this section. The theoretical part further describes the education system in the Czech Republic using the International Standard Classification of Education (ISCED) 2011 and provides a characterization of the different levels of education from pre-primary education to higher education. The thesis focuses in detail on the financing of these levels of education, and a section is then dedicated to the financing of education through funds from the European Union, specifically the National Recovery Plan and the European Social Fund. In the practical part, attention is shifted to the regional education of the Central Bohemian Region. In the next section, the management of the Jílové u Prahy Primary School is described, including basic information about the school, such as the numbers of students and employees, as well as an overview of the school's income, expenses, and economic results. The final section of the practical thesis is focused on the use of resources from EU funds by the elementary school, with a more detailed analysis of the challenges of Professionalism and Cooperation (Templates), Tutoring, and Digital Teaching Aids for Schools.

Keywords: Public sector, education, school, educational facility, regional education, EU funds, financing of education, education system, educational policy strategy, PHmax

Obsah

1 Úvod.....	7
2 Cíl práce a metodika	8
2.1 Cíl práce	8
2.2 Metodika	8
3 Teoretická východiska	9
3.1 Vzdělávání, jeho vize a cíle	9
3.1.1 Pojem vzdělání a vzdělávání.....	9
3.1.2 Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+.....	10
3.2 Školství jako součást veřejného sektoru	15
3.2.1 Veřejný sektor.....	15
3.2.2 Veřejné finance	17
3.3 Financování školství.....	18
3.3.1 Postavení školství ve společnosti.....	18
3.3.2 Vzdělávací systém	19
3.3.3 Legislativa.....	21
3.3.4 Financování školství	23
3.4 Financování ze zdrojů EU	27
3.4.1 Národní plán obnovy	28
3.4.2 Evropský sociální fond	31
4 Vlastní práce.....	35
4.1 Regionální školství.....	35
4.2 Analýza hospodářství Základní školy Jílové u Prahy	39
4.2.1 Základní údaje o škole	39
4.2.2 Žáci a zaměstnanci ZŠ Jílové u Prahy	40
4.2.3 Hospodaření školy	45
4.2.4 Rozhovor s vedením ZŠ Jílové u Prahy	47
4.3 Čerpání zdrojů ZŠ Jílové u Prahy z Evropské unie.....	50
4.3.1 Profesionalita a spolupráce (Šablony)	50
4.3.2 Doučování	53
4.3.3 Digitální učební pomůcky.....	55
5 Výsledky a diskuse	57
5.1 Zhodnocení hospodaření ZŠ Jílové u Prahy.....	57
5.2 Nedostatek pedagogů	57
5.3 Financování z fondů Evropské unie.....	58
6 Závěr.....	60

7	Seznam použitých zdrojů.....	62
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	68
8.1	Seznam obrázků	68
8.2	Seznam tabulek.....	68
8.3	Seznam grafů.....	69
8.4	Seznam použitých zkratk	69

1 Úvod

Vzdělání je důležitým prvkem pro rozvoj jednotlivce, společnosti i národa. Poskytuje lidem znalosti, dovednosti a schopnosti, které jsou nezbytné jak pro úspěch v životě, tak i v zaměstnání. Vzdelání umožňuje jednotlivcům získávat a využívat nové příležitosti v životě, jako jsou lepší pracovní možnosti, vyšší příjmy a zlepšení zdraví a životních podmínek. Také umožňuje lidem lépe porozumět světu kolem sebe, rozvíjet své myšlení a logické uvažování a zlepšovat své komunikační schopnosti. Zároveň též pomáhá lidem rozvíjet se jako osoby a najít své místo ve společnosti. Vzdelání je důležité nejen pro jednotlivce, ale i pro celou společnost, protože vzdělání lidé mohou přispět ke zlepšení ekonomiky, kultury a společnosti jako celku.

Vzdělávání se týká každého z nás, již od narození se se setkáváme s různými formami vzdělávání a během života je dále rozvíjíme. Vzdelávání můžeme brát jako pozitivní externalitu, z které mají prospěch všichni – i méně vzdělaná část společnosti. Pomáhá totiž rozvíjet ekonomiku, zvyšovat produktivitu práce a zlepšovat kvalitu života obyvatel. Z ekonomického hlediska považujeme školství jako velmi důležitý prvek veřejného sektoru, protože rozvíjí lidský kapitál. Lidský kapitál považujeme za největší bohatství každé země. Je důležité, aby byly dostatečné finanční prostředky věnovány na vzdělání a vzdělávání, protože právě správné investice do vzdělávacího systému, jsou jedna z nejvýznamnějších investic, které lze provést pro budoucnost jednotlivce i celé společnosti.

V této bakalářské práci bude popsán systém školství a jeho následné financování. V praktické části se bakalářská práce věnuje hospodaření Základní školy Jílové u Prahy, tomu, kolik financí přijde od obce, kraje nebo MŠMT. Nedílnou součástí je i její financování z fondů EU, které jsou pro školu velmi důležité a škola je dále používá pro svůj rozvoj, pro rozvoj žáků i pedagogických pracovníků a může tak držet krok s moderní dobou a moderním školstvím.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je analyzovat financování školství v České republice se zaměřením na čerpáním prostředků z fondů EU na podporu škol a školských zařízení. Dílčím cílem práce je identifikovat význam finančních prostředků získaných z dalších zdrojů pro vybranou školu.

2.2 Metodika

Teoretická část práce na základě odborných literárních zdrojů shrnuje problematiku českého školství se zaměřením na jeho financování. Je definován pojem vzdělávání, jeho vize a cíle. Jako vize a cíle jsou v teoretické části uvedeny hlavní body Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, která si klade za cíl modernizovat vzdělávací systém v České republice. Část práce dle odborné literatury shrnuje, co je to veřejný statek a veřejné finance, do kterého financování školství řadíme. Je zde popsán vzdělávací systém v ČR pomocí mezinárodní klasifikace vzdělávání ISCED 2011, jsou zde charakterizovány základní zdroje financování různých stupňů školství. Pozornost je věnována čerpání finančních prostředků z fondů EU pro oblast školství a jeho významu.

V praktické části je úvodem analyzováno financování regionálního školství v České republice. Stěžejní část je věnována Základní škole Jílové u Prahy. Jsou zde uvedeny základní informace o škole, velikosti příspěvkové organizace z hlediska počtu žáků a zaměstnanců školy a následně provedena analýza hospodaření školy porovnáním příjmů a výdajů školy, včetně hospodářského výsledku školy za použití Výročních zpráv školy a nahlédnutí do účetních spisů. Dále je zachycen celý proces čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie pro Základní školu Jílové u Prahy, podrobněji se práce věnuje výzvám Profesionalita a spolupráce (Šablony), Doučování a Digitálním učebním pomůckám pro školy.

Jsou využity materiály poskytnuté analyzovanou základní školou. Dalšími zdroji dat jsou instituce jako MŠMT ČR, NIDV, NPI a další, které napomáhají k naplňování projektů a k celkovému rozvoji školy a pedagogů.

3 Teoretická východiska

3.1 Vzdělávání, jeho vize a cíle

3.1.1 Pojem vzdělání a vzdělávání

Dle Koláře (2012, s. 179) je vzdělávání „proces organizovaný a realizovaný ve speciálních vzdělávacích zařízeních i proces individuální aktivity. Jde o získávání poznatků (vědomostí), dovedností, postojů a rozvíjení schopností těchto vědomostí, dovedností a postojů užívaných v konání, chování, jednání i v dalším vzdělávání sebe i vzdělávání jiných. Dále Kovář (2012, s. 179) uvádí, že „Vzdělávání má vždy své cíle, konkrétní obsahy a v životě společnosti i jedince plní řadu funkcí: socializační, individuálně rozvíjející, ekonomickou, instrumentální, obecně kultivační, emancipační.“

Vzdělání a vzdělávání spolu úzce souvisí. Pojem vzdělání označuje určitý stav, kvalitu či úroveň a vzdělání je výsledkem procesu vzdělávání (Dvořáková a kol., 2014, s. 39).

Důležitost vzdělávání v dnešní době zdůrazňuje i Eliška Walterová, která se vyjádřila: „Pro společnost je pedagogika mimořádně důležitá. V současném křehkém a proměňujícím se světě je vzdělávání jednou z mála trvalých a nevyčerpatelných hodnot, stojí za to vzdělávání podporovat a rozvíjet všemi silami“ (MŠMT, 2022).

Dle Průchy (1999, s. 15) vzdělávání prochází obrovským rozvojem. Můžeme mluvit o tzv. učící se společnosti (learning society), nejen povinné školní vzdělávání, ale i vzdělávání formálního, či neformálního charakteru nabývá stále většího významu pro život lidí. V celosvětovém hledisku se všechny vyspělé i méně rozvinuté země podle svých ekonomických možností a kulturních orientací snaží dosáhnout co nejdokonalejších vzdělávacích systémů, jakožto nepostradatelný předpoklad k svému dalšímu rozvoji.

Jak zmiňuje Průcha (1999, s. 15,16) zvláštností je ovšem to, že se v mezinárodním pohledu na vzdělávání vyjevují 2 zcela protichůdné trendy. Na jedné straně výrazné směřování k tomu, že vzdělávání se ve světě globalizuje. Podobně jako tomu je ve sféře ekonomické, kdy dochází ke stále silnější globalizaci, to znamená ke sbližování, propojování a integrování výroby, obchodu a spotřeby, tak k této globalizaci dochází i vzdělávání na mezinárodní úrovni. Konkrétním projevem do vzdělávací politiky v jednotlivých zemích, ale i do praxe škol je pronikání některých společných způsobů uvažování a konkrétních inovací. Na základě poznatků (např. CEDEFOP) o vývoji vzdělávacích systémů v jiných zemích, o jejich kvalitě a efektivnosti, vlády a politikové usměřňují vývoj vlastního

vzdělávacího systému. Druhým protichůdným trendem je situace, kdy vzdělávací systémy ve světě jsou velmi specifické a vzájemně rozdílné, je tím myšleno, že vzdělávací systém jednotlivých zemích – mohou sem patřit i země, které jsou si jinak značně blízké svou ekonomikou či sociálním parametrem, si i nadále udržují mnoho ze svých individuálních rysů, které jsou založeny na historických, kulturních, náboženských a jiných tradicích.

V dnešní době se využívá jako nástroj komparace Mezinárodní klasifikace vzdělávání ISCED 2011 (International Standard Classification of Education 2011). Tento dokument je vypracovaný experty UNESCO a přijatý členskými státy včetně ČR. (Průcha, 2017, s. 13)

Mezi jednoznačné trendy ve vzdělávání dle NPI (2021) v Evropě patří hlavně digitalizace, která se stala nedílnou součástí různých sfér společnosti. Společně s individualizací a demokratizací přinesla ve vzdělávání větší flexibilitu a nové možnosti ohledně způsobu a místa vzdělávání.

3.1.2 Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Klíčovým dokumentem pro rozvoj vzdělávací soustavy České republiky v dekádě 2020–2030+ je Strategie 2030+. Tato strategie se zaměřuje na zlepšení vzdělávacího systému v Česku v oblasti regionálního školství, neformálního vzdělávání a celoživotního učení, jejím zásadním cílem je modernizovat vzdělávací systém tak, aby byl připraven na nové výzvy a zároveň řešil stávající problémy, které trápí české školství (MŠMT, 2020).

Jak uvádí Fryč a kol. (2020, s. 9) Strategie 2030+ tedy navazuje na strategii vzdělávací politiky do roku 2020 a její úloha je zajistit plynulý přechod do dalšího desetiletí a připravit český vzdělávací systém na současné a budoucí výzvy. Strategie 2030+ je všeobecným dokumentem, který definuje priority, které musí být řešeny v příštím desetiletí, především v regionálním školství, zájmovém a neformálním vzdělávání a celoživotním učení. Pro oblast vysokého školství existuje strategický záměr ministerstva pro období od roku 2021, který se zaměřuje na rozpracování obecných priorit stanovených Strategií 2030+ (Eurydice, 2023).

Jsou stanoveny 2 hlavní strategické cíle, první z nich se soustředí na transformaci obsahu vzdělávání (SC 1) a druhý na snižování sociálních nerovností ve vzdělávání (SC 2), tyto cíle jsou rozvedeny v rámci strategických linií, které se zaměřují na transformaci samotného procesu vzdělávání, řešení sociálních nerovností, podporu pedagogů, zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce a zajištění stabilního financování (FRYČ, J. a kol., 2020, s. 9).

Jak uvádí Fryč a kol. (2020, s. 9) na vědomí musíme brát, že vzdělávací systém v ČR je velmi různorodý a existují velké rozdíly mezi jednotlivými školami a učiteli. Některé části vzdělávacího systému již naplňují stanovené cíle a realizují navrhovaná opatření, zatímco jiné školy mohou být motivovány k přijetí nových opatření a cílů ve Strategii 2030+. Některé školy budou vyzvány ke splnění ambiciózních cílů a mohou potřebovat pomoc při realizaci nových opatření. Nicméně, Strategie 2030+ představuje významný krok směrem k většímu sjednocení a zlepšení kvality vzdělávání v ČR, což by mohlo vést k větší rovnosti a příležitostem pro všechny studenty.

Strategické cíle

Jak dále uvádí FRYČ, J. a kol. (2020, s. 16) cílem vzdělávání v následující dekádě je vybavit jednotlivce základními a nezbytnými kompetencemi, aby byli motivovaní a schopni využít svůj potenciál v co nejvyšší míře v dynamickém a neustále se měnícím světě. Tyto kompetence umožní jednotlivcům dosáhnout svých cílů a přispět k rozvoji celé společnosti.

Strategický cíl 1

Cílem číslo jedna je: zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život (MŠMT, 2020).

Dle Fryče a kol. (2020, s. 16) formální vzdělávání prochází v současné době změnou své původní role a postavení vzhledem k rychlému vývoji technologií, hospodářství, kultury, společnosti a životního prostředí. Tyto velké proměny jsou označovány jako čtvrtá průmyslová revoluce a mají vliv na soubory dovedností potřebných pro tradiční i nová povolání. Nová generace žáků, kteří se vzdělávají, využívá digitální technologie a mají přístup k obrovskému množství informací, avšak je nutné je umět kriticky hodnotit a správně s nimi pracovat. Tyto trendy představují nové výzvy, které se výrazně liší od těch, se kterými jsme se setkávali dříve.

Dle garanta Strategického cíle 1 Radko Sáblíka (2019) by cílem vzdělávání měl být vždy žák a student, je důležité komplexně rozvíjet jeho osobnost, a to rovnoměrně v následujících oblastech: znalosti (vím), dovednosti (umím znalosti použít), postoje (chci se vzdělávat, pracovat, podnikat) a schopnosti (když vím, umím a chci, abych dokázal realizovat konkrétní projekty a záměry). Proto je klíčovým prvkem v žácích a studentech podporovat jejich motivaci.

Hlavním obsahem strategického cíle 1 dle Fryč a kol. (2020, s. 17,18) jsou:

- proměny ve vzdělávání – méně memorování, ale více se zaměřit na pochopení učiva
- inovace obsahu a způsobu vzdělávání – získání vyšší úrovně klíčových kompetencí a gramotností všech dětí i dospělých
- rozvoj digitálního vzdělávání – digitálního vzdělávání všech žáků i učitelů v oblastech užívání digitálních technologií, inforatického myšlení a digitální gramotnosti
- provzdušnění učiva – zamezit přetěžování žáků informacemi
- zapojení odborníků z praxe – zkrácení administrativního zatížení pro ředitele a učitele, aby se mohli plně soustředit na výuku a pedagogický proces
- kompetenční pojetí kurikula – založeno na nových klíčových kompetencích a jejich rozvoj, které budou odpovídat doporučením Rady Evropské unie pro celoživotní učení, a bude se zaměřovat na rozvoj těchto kompetencí
- formativní hodnocení – posílíme využívání formativní hodnocení, které pomáhá žákům sledovat svůj vlastní pokrok, podporuje proces učení a vede je k tomu převzít odpovědnost za výsledky svého vlastního učení
- digitální technologie – zvýšení úrovně digitálních kompetencí jako informační a datovou gramotnost, komunikaci a spolupráci, mediální gramotnost, tvorbu digitálního obsahu, bezpečnost v on-line prostředí, ale i řešení problémů a kritické myšlení
- občanské vzdělávání – posilování občanského vzdělávání, vybavit občana kompetencemi potřebnými pro zodpovědný život v demokratické společnosti
- ověřování – podpořit možnosti celoživotního učení a umožnit každému do něj vstoupit a doplnit si potřebné dovednosti, znalosti nebo kvalifikaci kdykoliv během života.

Strategický cíl 2

Strategický cíl 2 si klade za cíl snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů (MŠMT, 2020).

V současné době je nerovnost ve vzdělání jedním z dlouhodobých problémů v ČR. Dle Fryče a kol. (2020, s. 19) jsou vzdělávací nerovnosti v České republice velmi výrazné a projevují se především v tom, že výsledky vzdělávání jsou silně závislé na sociálním

statusu rodiny. Existují také velké rozdíly mezi výsledky žáků z různých škol a regionů, a nízká mezigenerační mobilita ve vzdělávání, což znamená, že vzdělávací systém má nízkou schopnost vyrovnávat sociální status rodiny a motivovat studenty k dosažení vyšších stupňů vzdělání. Česká republika patří mezi státy s největšími vzdělávacími nerovnostmi. Diferenciace ve vzdělání je také prohlubována omezenou kvalitou některých částí vzdělávací soustavy a nedostačující individualizací, která má za následek odchodu prosperujících žáků na víceletá gymnázia či mimo veřejné školství.

Hlavním obsahem strategického cíle 2 dle Fryč a kol. (2020, s. 19,20) jsou:

- společné vzdělávání – poskytnout spravedlivé příležitosti a šance ke kvalitnímu vzdělání dostupné pro všechny žáky
- individualizace výuky – cíleně individualizovat výuku a zavést didaktické postupy, zprostředkující vzdělávání v různorodých kolektivech
- pedagogická práce školy – posílit a zkvalitnit pedagogického sboru v oblastech s nízkým rozvojem a v školách s neuspokojivými výsledky
- Vnější diferenciace – zkvalitnit výuku, aby méně dětí odcházelo na gymnázia a finančně podpořit zkvalitnění výuky v zaostávajících regionech
- Zažít úspěch – zajistit všem žákům možnost zažít úspěch ve vzdělávání
- Předškolní vzdělávání – zvýšit účast na předškolním vzdělávání dětem v 3 a 4 letech
- Spolupráce s rodinou – zapojit rodiny do procesu vzdělávání.

Strategické linie

Strategické linie rozvíjejí cíle a tyto linie se zaměřují proměnu samotného vzdělávání, řešení nerovností, podporu pedagogů, zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce a zajištění stabilního financování (MŠMT, 2020).

Strategické linie se skládají z 5 částí a jsou popsány v následující tabulce:

Tabulka 1 Strategické linie Strategie 2030+

<p>STRATEGICKÁ LINIE 1 Proměna obsahu, způsobu a hodnocení vzdělávání</p>	<p>1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání 1.2 Inovace ve vzdělávání 1.3 Hodnocení ve vzdělávání 1.4 Digitální vzdělávání 1.5 Občanské vzdělávání 1.6 Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách 1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 2 Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání</p>	<p>2.1. Omezení vnější diferenciací školství 2.2 Disparity a segregace 2.3 Case-management a meziresortní spolupráce</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 3 Podpora pedagogických pracovníků</p>	<p>3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory 3.2 Podpora pedagogické práce škol</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 4 Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce</p>	<p>4.1 Koncentrace odborných kapacit 4.2 Lepší využití dat a zvýšení relevance a kvality vzdělávacího výzkumu 4.3 Snižování nepedagogické zátěže škol 4.4 Posílení informovanosti, komunikace a spolupráce</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 5 Zvýšení financování a zajištění jeho stability</p>	<p>5.1 Zajištění financování v rámci jednotlivých strategických linií</p>

Zdroj (FRYČ, J. a kol., 2020)

Implementace

Implementace Strategie 2030+ je rozdělena do tří fází, přičemž každá z těchto fází bude založena na identifikaci pěti klíčových opatření, která mají největší potenciál přispět k naplnění cílů strategie. Strategie 2030+ je strukturována podle Metodiky přípravy veřejných strategií (2019) a vychází ze znalostí struktury, řízení a procesního nastavení MŠMT (Eurydice, 2023).

Efektivnost implementace Strategie 2030+ z velké části závisí na zajištění následujících podmínek (FRYČ, J. a kol., 2020, s. 72):

- trvalá politická podpora
- schopnost hledat v dialogu optimální řešení
- strukturovaný implementačního proces
- dostatečné zdroje
- efektivní koordinace
- stabilita podmínek

I v rozhovoru s Ing. Radko Sáblíkem (2020), ředitelem smíchovské střední průmyslové školy a členem expertní skupiny, která připravovala vizi českého vzdělávání s názvem strategie 2030+, je patrné, že pokud chceme dosáhnout toho, aby tento dokument nezůstal jen na papíře, je implementace hlavním klíčem pro to, aby se něco změnilo.

3.2 Školství jako součást veřejného sektoru

3.2.1 Veřejný sektor

„Soudobá ekonomika existuje ve formě smíšené ekonomiky, která je tvořena podsystemem privátního sektoru a podsystemem veřejného sektoru. Současné době k tomuto členění bývá připojován i neziskový sektor“ (Ochrana, Pavel a Vitek, 2010, s. 16).

Peková, Pilný a Jetmar (2012, s. 23) uvádí, že vznik veřejného sektoru je způsoben selháním trhu. Veřejný sektor a soukromý sektor spolu vytvářejí smíšenou ekonomiku, kde oba sektory spolupracují a vzájemně se podmiňují. Pokud jeden ze sektorů selže v plnění svých funkcí, druhý sektor přebírá jeho úkoly a zajišťuje potřebné služby. Například selhání soukromého sektoru může vést k rozvoji veřejného sektoru.

Jak uvádí Maaytová, Ochrana a Pavel (2015, s. 17) za charakteristiku veřejného sektoru můžeme považovat to, že je založen na společném vlastnictví, rozhodnutí je provedeno veřejnou volbou, kdy veřejný zájem je obecným kritériem rozhodování. Z hlediska organizačního a institucionálního má veřejný sektor podobu veřejné správy. Z tohoto uvedeného vymezení je zřetelné, že se jedná o složitý společenský jev. Následující tabulka ukazuje několik hledisek, z kterých můžeme na veřejné sektor nahlížet.

Tabulka 2 Základní charakteristické rysy veřejného sektoru

Přístupy ke zkoumání veřejného sektoru	Výsledek výzkumného přístupu
Systemový	Veřejný sektor je pod systém smíšené ekonomiky.
Správní	Veřejný sektor je spravován veřejnou správou, kterou tvoří pod systém státní správy a pod systém samosprávy.
Institucionální	Ve veřejném sektoru existují 2 základní druhy institucí, a to instituce státní (např. ministerstva) a instituce samosprávné.
Vlastnictví	Ve veřejném sektoru existuje veřejné vlastnictví, a to ve formě státního vlastnictví a vlastnictví samospráv (vlastnictví samosprávných celků či vlastnictví obcí).
Kritérium rozhodování	Kritériem rozhodování ve veřejném sektoru je veřejný zájem.
Financování veřejných aktivit	Financování veřejných aktivit je realizováno ze soustavy veřejných rozpočtů.

Zdroj: Maaytová, Ochrana a Pavel (2015, s. 17)

Dále je podle Maaytové, Ochrany a Pavla (2015, s.17) pro tento sektor charakteristické, že v něm vystupují 2 druhy aktérů (činitelů), a to aktéři státní správy a aktéři samosprávy, jejichž role je upravena zákony. Mezi tyto zákony se řadí hlavně tzv. kompetenční zákon, který upravuje působnost vládních institucí (hlavně ministerstev), zákon o zřízení krajů a zákon o obcích, které upravují fungování samosprávy.

Peková, Pilný a Jetmar (2012, s. 25) uvádí funkce veřejného sektoru jako ekonomickou, sociální a politickou. Ekonomickou funkcí je chápáno zabezpečování veřejných statků nebo eventuální odstraňování následků především negativních externalit, jež jsou zapříčiněny selháním trhu. Za sociální funkci se považuje prospěšnost výsledků veřejného sektoru – služby především pro sociálně slabší vrstvy obyvatel, a dále prospěšnost činností neziskových organizací, jež služby zabezpečují pro sociálně potřebné občany. Politickou funkcí veřejného sektoru se pak může rozumět využití veřejného sektoru v politickém klání, v procesu veřejné volby. Hospodářská politika ovlivňuje činnost veřejného sektoru.

3.2.2 Veřejné finance

Abychom pochopili podstatu veřejných financí, je důležité si uvědomit, že pod tímto pojmem označujeme něco reálného, něco, s čím se setkáváme v každodenním životě a dotýká se každého občana, každé společnosti, každého podniku (Hamerníková, 2017, s.15).

Při zmínce veřejné finance si často vybavíme pojmy jako daně, veřejné výdaje, veřejný rozpočet. Avšak pod vlivem aktuálního dění jak u nás, tak ve světě, se nám často vybaví i asociace spojené s korupcí při zadávání veřejných zakázek či při čerpání prostředků z evropských fondů (Hamerníková, 2017, s.15).

Veřejné finance jsou souborem finančních operací a vztahů, které probíhají v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy a ostatními subjekty. (Buchta, 2016, s. 9).

Dle Buchty (2016, s. 9) za subjekty považujeme domácnosti, firmy, neziskové organizace a instituce. Subjektem systému je též i veřejná správa, kde je právními normami vymezena pravomoc a odpovědnost správních orgánů a institucí. Veřejná správa má také podíl na zajištění veřejných služeb a účastní se dalších aktivit ve veřejném zájmu. Veřejná správa se dělí na státní správu a územní správu.

Potřebné finanční prostředky pro efektivní produkci a rozdělování veřejných statků, financování různých transferových plateb, především sociálních a ovlivňování rozhodnutí ekonomických subjektů zajišťují finanční vztahy a operace (Buchta, 2016, s. 9).

3.3 Financování školství

3.3.1 Postavení školství ve společnosti

Jak uvádí Ochrana, Pavel a Vitek (2010, s.107) ve většině zemí světa, je právě školství pokládáno za jednu z přednostních povinností státu, ať už na centrální nebo decentralizované úrovni, a jako takové je státem financováno nebo zabezpečováno. Argumentů, proč je vzdělání zahrnuto mezi statky poskytované nebo financované státem, existuje hned několik a v literatuře je možno setkat se s rozdílnou interpretací i s různými důrazy na jejich důležitost. Ochrana, Pavel a Vitek (2010, s.107) dále udávají, že mezi zásadní důvody pro státní zásahy ve školství „*lze mimo jiné považovat externality vzdělání, tržní selhání na trhu se vzděláním, umožnění přístupu ke vzdělání i sociálně slabším skupinám obyvatel a zájem společnosti na vzdělání obyvatel.*“

Dle Pekové, Pilného a Jetmara (2012, s. 241) z hlediska ekonomického tedy školy a vzdělání vůbec je možno hodnotit jako jedno z podstatných odvětví veřejného sektoru, které vytváří zejména takové veřejné statky, které se významným způsobem podílí na kultivaci lidského potenciálu. V současné době se školství a vzdělání setkává v podstatě se všemi 3 základními druhy statků, tj. s čistými veřejnými statky, smíšenými statky i se statky privátními.

Hlavním ekonomickým, ale i společenským problémem ve školství a vzdělávání vůbec je měření, hodnocení výsledků jako předpokladu pro poskytování příslušných zdrojů, ať už finančních či materiálních pro tvorbu lidského kapitálu. (Peková, Pilný a Jetmar, 2012, s. 241) Je nutno mít na paměti, že zdroje každé společnosti jsou omezené a zejména ve školství nastává problém vymezit toto množství disponibilních prostředků, které zajistí dostatečné vzdělání celé společnosti (Ochrana, Pavel a Vitek, 2010, s.107).

Lidský kapitál lze definovat různými způsoby a existuje na něj několik definic. Ochrana, Pavel a Vitek (2010, s.112) udávají, že jednou ze základních definic lidského kapitálu je ta, která ho vymezuje jako soubor znalostí, dovedností, zkušeností a iniciativy, kterou jedinec vlastní. Ale například podle Pekové, Pilného a Jetmara (2012, s. 241) je lidský kapitál rozuměn jako „*objekt, na který působí efekty vzdělávání jako statku a jeho hodnota slouží právě jako podklad pro příslušné investice do lidského kapitálu.*“ Peková, Pilný a Jetmar (2012, s. 241) vysvětluje, že v praxi to představuje stanovení toho, které školy a vzdělávací zařízení zakládat a provozovat. Dle dosaženého vzdělání ve vztahu ke kvalitě práce, tedy k jejím schopnostem a dovednostem, lze měřit velikost lidského kapitálu. Při

pohledu na dlouhodobé praxe je vidět, že existuje silná přímá korelace mezi pracovními schopnostmi a dovednostmi a stupněm dosaženého vzdělání.

Pro měření velikosti toku a dopadu do lidského kapitálu Peková, Pilný a Jetmar (2012, s. 241) používají hned několik metod například: počet žáků, studentů či posluchačů (v příslušné škole nebo vzdělávacím zařízení), či metoda výše výdajů na příslušný druh vzdělání (investice a provoz školy zařízení a jiné). Avšak ani jedna z těchto metod není schopna zohlednit kvalitu výstupů ve vztahu k velikosti vstupu. Obvykle je kvalita výstupu hodnocena velmi obecně a jelikož je ovlivněna i řadou jiných faktorů, je velmi obtížné objektivně posoudit umístění příslušných zdrojů, jež jsou důležité pro existenci příslušných škol a vzdělávacích institucí v určitém čase, v určitém místě, v určitých situacích a jiné. A proto je cílem ekonomických aktivit, pokud možno co nejpřesněji určit, jaké důsledky mají investice do lidského kapitálu na zvýšení jeho kvality, respektive jeho výkonnosti.

Dále Peková, Pilný a Jetmar, (2012, s. 242) uvádí, že školství a jeho koncepce jsou důležitou součástí vzdělávací politiky každého státu, a to z toho důvodu, že úroveň jednotlivých typů škol má vliv na hospodářský, kulturní a sociální rozvoj příslušné země. Vzdělání můžeme v podstatě vidět jako pozitivní externalitu, z které má každý subjekt užitek, i méně vzdělaná část společnosti. Vzdělání jedinci v každém státě jsou předpokladem pro nadcházející hospodářský rozvoj, pro jednodušší adaptabilitu, pro snadnější zvládnutí nových a náročnějších technologií a pro zabezpečení produkce kvalitních statků všeho druhu a jiné.

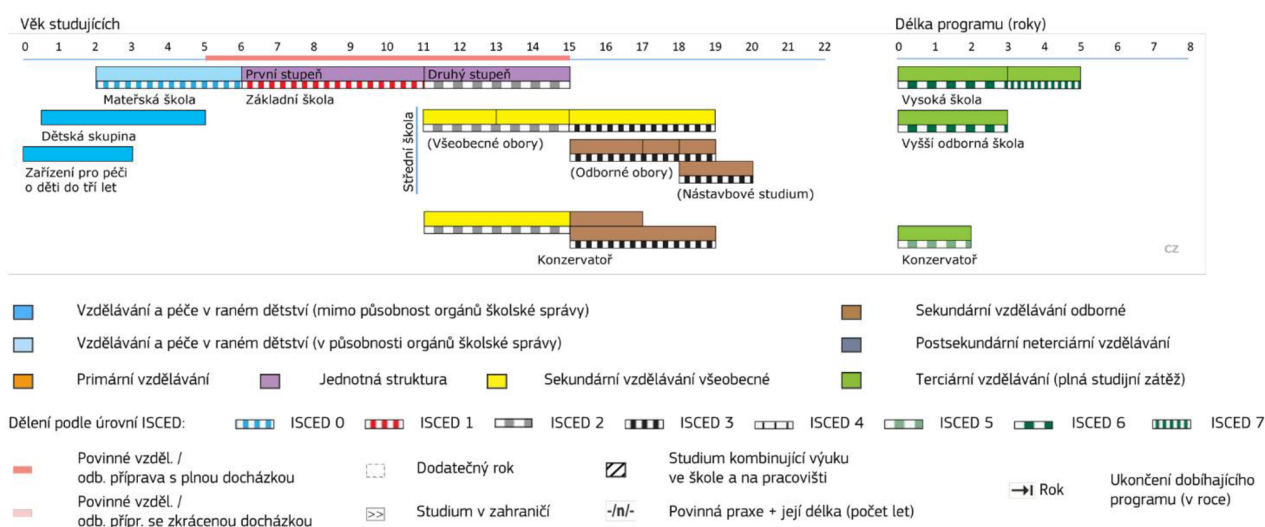
3.3.2 Vzdělávací systém

Ve vyspělých zemích jsou školské vzdělávací systémy velmi podobné a liší se v detailech, načež základní strukturu představují tři pásma vzdělání – primární, sekundární a terciální (Ochrana, Pavel a Vitek, 2010, s.116). Pro mezinárodní srovnání vznikla klasifikační soustava ISCED (International Standard Classification of Education), tato nová klasifikace ISCED 2011 nahradila klasifikaci ISCED 97. ISCED 2011 je dokument vypracovaný experty UNESCO a přijatý členskými státy včetně ČR (ČSÚ, 2016).

Nová klasifikace je přesnější a používá trojmístný číselný kód. První číslo kódu označuje úroveň programu či dosaženého vzdělání (jejich počet je nyní 8), druhé číslo kódu označuje kategorii zaměření (všeobecné – 4, odborné – 5), třetí vypovídá o tom, do jaké míry program /dosažené vzdělání umožňuje další postup ve studiu. Nová klasifikace rozlišuje rovněž vzdělávací programy (ISCED 2011-P) a dosažené vzdělání (ISCED 2011-A) (NÚV, 2011–2022).

Obrázek 1 Vzdělávací soustava ČR

Česká republika – 2022/2023

Zdroj: Eurydice.

Zdroj: Eurydice (2022)

Vzdělávací soustava České republiky zahrnuje (Eurydice, 2022):

- mateřské školy
- základní školy
- střední školy
- konzervatoře
- vyšší odborné školy
- jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky
- základní umělecké školy
- školská zařízení
- vysoké školy

3.3.3 Legislativa

Mezi konkrétní závazné legislativní dokumenty pro organizaci a fungování vzdělávací soustavy v České republice v současnosti patří zejména tyto zákony:

- Školský zákon – Zákon č. 561/2004 Sb.

Tímto zákonem se řídí školy od mateřských po vyšší odborné, včetně základních uměleckých škol, jazykových škol a školských zařízení. Předmět úpravy tohoto zákona:

„Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen "vzdělávání") uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství“ (Zákon č. 561/2004 Sb., §2).

- Zákon o vysokých školách – Zákon č. 111/1998 Sb.

Stěžejním předpisem, který upravuje postavení vysokých škol na území České republiky je zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění některých zákonů (zákon o vysokých školách). *„V tomto předpise naleznete nejzákladnější informace týkající se postavení vysokých škol, jejich orgánů, členění, akreditace studijních programů a mj. v neposlední řadě je zde rovněž vymezena působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve vztahu k vysokým školám“ (MŠMT, 2023).*

- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, který mimo jiné upravuje, jaké předpoklady musí splňovat pedagogičtí pracovníci pro výkon svého povolání, dále kariérní systém pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání.
- Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)
- Zákon 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Stupně vzdělávacího systému v ČR

- **Péče o děti raného věku**

Děti nejmladšího věku mohou navštěvovat dětskou skupinu určenou dětem od 6 měsíců do zahájení povinného vzdělávání (Eurydice, 2022). Dětské skupiny jsou regulovány Ministerstvem práce a sociálních věcí v rámci zákona č. 247/2014 o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Anebo využít zařízení pro péči o děti do tří let, zřizovaných podle živnostenského zákona č. 455/1991 Sb.

- **Preprimární vzdělávání (předškolní vzdělávání)**

Je poskytováno mateřskými školami dětem ve věku 2 až 6 let. Poslední rok předškolního vzdělávání, tedy od 5 let, je povinný (MŠMT, 2023).

- **Primární a nižší sekundární vzdělávání (Základní vzdělávání)**

Dle školského zákona č. 561/2004 Sb. je povinná školní docházka od 6 let a trvá 9 školních roků. V základních školách se zpravidla realizuje primární a nižší sekundární vzdělávání (základní vzdělávání), které má 9 ročníků a člení se na 1 a 2 stupeň (jednotná struktura), věk žáků bývá kolem 6 až 15 let. Nižší sekundární vzdělávání umožňují také víceletá gymnázia a osmileté konzervatoře.

- **Vyšší sekundární vzdělávání (střední vzdělávání)**

Dle školského zákona č. 561/2004 Sb. toto vzdělání uskutečňují střední školy, a to jak ve všeobecných, tak i v odborných oborech. Věk žáků při nástupu do sekundárního vzdělávání je obvykle kolem 15 let a při ukončení 18/19 let (Eurydice, 2022). Absolventi při dokončení studia dosahují některého ze tří stupňů vzdělávání (zákona č. 561/2004 Sb.):

- střední vzdělávání s maturitní zkouškou
- střední vzdělávání s výučním listem
- střední vzdělání

Dále školský zákon č. 561/2004 Sb. uvádí, že střední vzdělání s maturitní zkouškou je možno získat ve všeobecném (gymnázia a lycea) i odborném zaměření a je podmínkou přijetí do terciálního vzdělávání. Absolventi oborů s výučním listem mají možnost si na středních školách dodělat také nástavbové studium, které jim umožní získat střední vzdělání s maturitní zkouškou, a nebo mají absolventi oboru s maturitní zkouškou a výučním listem možnost zkráceného studia, kde získají vzdělání v jiném oboru.

- **Terciární vzdělávání**

Poskytují vyšší odborné a vysoké školy, běžně se vyšší odborné vzdělání získává v tříletých programech (Eurydice, 2022). Vysokoškolské vzdělávání se dle zákona o vysokých školách č. 111/1998 Sb. realizuje v několika programech, a to 1, 2 a 3 cyklu (bakalářský, magisterský a doktorský studijní program), případně v nestrukturovaných dlouhých magisterských programech.

Dalším druhem škol jsou konzervatoře, které mají specifický charakter a umožňují nižší a vyšší sekundární a vyšší odborné (terciární) vzdělávání s uměleckým zaměřením (Eurydice, 2022).

- **Vzdělávání a odborná příprava dospělých**

Vzdělávání dospělých zahrnuje všeobecné, odborné, zájmové a jiné vzdělávání. Vzdělávání dospělých je důležitou součástí celoživotního učení, které se týká všech oblastí vzdělávání, ať už se jedná o profesní vzdělávání, rozvoj obecných dovedností nebo volnočasové aktivity (Eurydice, 2022).

Dle výsledků z Eurostatu a MŠMT (2022) Výzkum Labour Force Survey ukázal, že se účast dospělých v dalším vzdělávání v posledním desetiletí měnila. Zatímco v EU28 docházelo od roku 2011 k nárůstu účasti, v České republice se spíše snižovala s výjimkou mírného nárůstu v letech 2016 a 2017, ale poté opět klesla.

Dle zákona č. 563/2004 Sb. „*Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci.*“ K tomu mohou využít přímo řízenou organizaci MŠMT Národní institut pro další vzdělávání (NIDV), který jako zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků poskytuje služby školám, školským zařízením i dalším institucím v oblasti školství a vzdělávání (NIDV, 2019).

3.3.4 **Financování školství**

Jak uvádí Peková, Pilný a Jetmar (2012, s. 243) značná část školství v české republice se financuje z některého druhu veřejného rozpočtu, jelikož je školní vzdělávání považováno převážně za veřejný statek. Stát má zájem jak na produkci příslušných statků v oblasti školství, tak na jejich spotřebě. Vzdělávací proces a jeho kvalita závisí kromě jiného i na dostatku finančních a dalších prostředků, kterými může provozovatel školního zařízení disponovat.

Dále pak Peková, Pilný a Jetmar (2012, s. 243) uvádí, že řadě občanů nevadí účastnit se na nákladech na patřičnou část vzdělání (příkladem mohou být soukromé školy, různé vzdělávací kurzy aj.), jelikož užitek ze vzdělání lze v řadě případů alespoň z části kvantifikovat. Bezplatné základní vzdělání je zpravidla garantováno v každém státu, dle školského zákona č. 561/2004 Sb. §2 je vzdělávání založeno na zásadách: „*bezplatného základního a středního vzdělávání státních občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí.*“ Peková, Pilný a Jetmar (2012, s. 243) zdůrazňují, že financování školství náleží ty finanční prostředky, které jsou ve státním rozpočtu (SR) přiděleny kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (kapitola 333). Dalším základním zdrojem finančních prostředků pro školství jsou příspěvky obcí a měst na hospodářský provoz různých předškolních zařízení, školních jídelen, mateřských a základních škol aj. Obce získávají nezbytné finanční prostředky na místní školství jako účelovou neinvestiční dotaci ze SR, kterou doplňují ze svých zdrojů.

Základní rozdělení finančních prostředků

Financování jednotlivých skupin škol je velmi úzce spojeno se správou příslušných škol, z tohoto hlediska se rozlišuje (Peková, Pilný a Jetmar, 2012, s. 245):

- přímo řízené a financované školství: zejména vysoké školy
- regionální školství (RgŠ): všechny typy škol kromě vysokých škol
- ostatní přímo řízené organizace: např. VÚ odborného školství, VÚ pedagogický, Česká školní inspekce, orgány veřejné správy aj.

Ekonomika školství MŠMT

Dle údajů z MŠMT (2023) MŠMT zajišťuje financování různých oblastí školství ze svého rozpočtu, který spadá do kapitoly 333. Nejvíce financí směřuje do oblasti regionálního školství, kde jsou poskytovány finanční prostředky na tzv. přímé náklady na vzdělávání pro školy a školská zařízení zřizované obcemi a svazky obcí a kraji. Dále jsou poskytovány neinvestiční dotace pro soukromé a církevní školství a plně zabezpečuje financování přímo řízených organizací.

Dále dle údajů z MŠMT (2023) jsou druhou největší položkou rozpočtu kapitoly 333 výdaje na dotace pro vysoké školství, což znamená, že MŠMT poskytuje finanční podporu pro provoz a rozvoj vysokých škol. Kromě toho MŠMT také poskytuje účelové

a institucionální prostředky na výzkum a vývoj, což znamená, že finančně podporuje vědecké a výzkumné projekty v rámci různých oblastí.

MŠMT se dále také aktivně podílí na financování projektů a aktivit, které podporují mládež, tělovýchovu a sportovní reprezentaci (MŠMT, 2023).

MŠMT se od roku 2004 zapojuje do projektů společných programů mezi Českou republikou a Evropskou unií, které se zaměřují na rozvojové programy v oblasti Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů, tyto programy jsou financovány z Evropského sociálního fondu (MŠMT, 2023).

Členění rozpočtu z MŠMT (mateřské, základní a střední školy, konzervatoře a pedagogická práce ve školních družinách) (Eurydice, 2023):

1. Financování pedagogické práce
 - Přímá pedagogické činnost – objem prostředků na skutečný počet pedagogů, pokud hodinové vyjádření úvazků nepřekročí stanovený maximální rozsah – určíme podle $PH_{max} = \text{hodnota } PH_{max}$ představuje maximální týdenní počet hodin vyučování v rozsahu podle rámcového vzdělávacího programu financovaný ze státního rozpočtu (MŠMT, 2023)
 - normativně stanovené prostředky na ostatní nárokové složky a nenárokové složky platu, a to podle počtu pedagogů
2. Financování platů nepedagogických pracovníků – prostřednictvím normativu složeného ze tří dílčích normativů, tj. 1/ n. na ředitelství, 2/ n. na další pracoviště a 3/ n. na každou třídu (u konzervatoří na žáka)
3. Ostatní neinvestiční výdaje (ONIV) - konkrétně jde o finanční prostředky určené na bezplatné poskytování učebnic a učebních pomůcek pro žáky a také na profesní vzdělávání pedagogů. Tyto náklady jsou stanoveny na základě centrálního normativu, který bere v úvahu počet dětí, žáků nebo studentů na škole (MŠMT, 2023).

Financování jednotlivých odvětví školství

Jak již bylo zmíněno školství je ve velké míře financováno z veřejných rozpočtů, přesto se velmi liší finanční toky v regionálních školství, vysokém školství a v dalším vzdělávání.

- **Péče o děti raného věku**

Novela zákona o dětských skupinách účinná od října 2021 přinesla nový systém financování péče o děti v dětských skupinách, poskytovatelé mohou nově (od ledna 2022) požádat o příspěvek na provoz ze státního rozpočtu, vyplácený Ministerstvem práce a sociálních věcí a v případě, že poskytovatel využívá příspěvek, je také nově omezena výše úhrady rodičem, pouze však u dětí do 3 let (MPSV, 2022)

- **Předškolní a školní vzdělávání**

Do regionálního školství jsou zařazeny školy od mateřských po vyšší odborné a také školská zařízení. Organizace všech těchto škol je upravena školským zákonem č. 561/2004 Sb.

Veřejné regionální školy a školská zařízení nabývají finanční prostředky především ze státního rozpočtu a z rozpočtu územních celků krajů a obcí, další částí finančních prostředků jsou prostředky z vlastní hospodářské činnosti anebo zapojením se do mezinárodních programů (Eurydice, 2022).

Novela školského zákona č. 561/2004 Sb. z roku 2020 upravuje způsob financování veřejných mateřských, základních, středních škol, konzervatoří a školních družin a zavádí tím nový systém rozdělování veřejných financí školám. Peníze jsou školám určeny normativním metodou přímo ze státního rozpočtu, v dřívějším systému byl používán normativ na žáka, kdežto v novém systému je platný normativ na jednoho pedagogického pracovníka. „*Současný model financování je odvozen od skutečného rozsahu vzdělávání, tj. počtu odučených hodin*“ (Eurydice, 2022). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy má na starost rozpis rozpočtu. Přidělování finančních prostředků jednotlivým školám přihlíží na odlišnou velikostní a oborovou strukturu škol v krajích, finanční náročnost podpůrných opatření a rozdílnou platovou úroveň pedagogů (Eurydice, 2022).

V oblasti základních uměleckých škol a vyšších odborných škol se stále používá předchozí systém normativů, a to na žáka/ studenta, až na ten rozdíl, že normativy v tomto případě stanovuje centrálně ministerstvo školství (Eurydice, 2022).

Novela školského zákona z roku 2020 se nevztahovala na soukromé a církevní školy, dotýkala se pouze veřejných škol, proto v soukromých a církevních školách i nadále platí předešlý model financování a tím je normativ na žáka (studenta). Soukromé školy a školská zařízení dostávají dotaci v souladu se zákonem č. 306/1999 Sb. na „*financování neinvestičních výdajů souvisejících s výchovou a vzděláváním a běžných provozních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu prostřednictvím krajů, na základě smlouvy*

uzavřené s krajským úřadem na příslušný školní rok“ (Eurydice, 2022). Zpravidla vybírají školné, výše školného je na každé soukromé škole jiné. Církevní školy a školská zařízení získávají dotaci podle stejných normativů jako školy soukromé přímo od ministerstva školství.

- **Vysoké školy**

Základní principy financování veřejných vysokých škol jsou uvedeny v ustanoveních § 18 a § 18a zákona o vysokých školách. Hlavním zdrojem financí veřejných vysokých škol jsou prostředky ze státního rozpočtu, které jsou udělovány základě systémů normativů. Dalšími zdroji jsou zejména poplatky spojené se studiem, výnosy z majetku, výnosy z hlavní činnosti (úhrady za poskytované vzdělávání mimo akreditované studijní programy) a doplňkové činnosti (aktivity vykonávané za úplatu mimo vzdělávací činnost, využívá znalosti know – how, například expertní a analytická činnost pro zadavatele), příjmy z darů a dědictví, případně prostředky z jiných veřejných zdrojů. Studium na veřejných vysokých školách je během standardní doby studia, navýšené o jeden rok bezplatné, pokud student studuje déle stanoví mu veřejná škola poplatek za studium (Eurydice, 2022).

Soukromé vysoké školy, jsou podle zákona o vysokých školách povinny zajistit finanční prostředky na vzdělávací a tvůrčí činnost, hlavním zdrojem jejich příjmů je zpravidla školné (Eurydice, 2022).

- **Další vzdělávání**

Dle Eurydice (2022) je vzdělávání dospělých financováno ze školského rozpočtu, ale pouze v případě, že se uskutečňuje ve školách a uděluje uznávaný stupeň vzdělání. Ve zbývajících případech je financují resorty, podniky nebo sami vzdělávaní. Pro nezaměstnané, kteří jsou evidováni na Úřadu práce, jsou tyto kurzy hrazeny Úřadem práce v plné výši. Ostatní zájemci si je mohou zaplatit sami. V případě, že kurzy pořádá firma pro své zaměstnance, hradí náklady na kurzy zaměstnavatel.

3.4 **Financování ze zdrojů EU**

Jednou z možností doplňkového financování školství a vzdělávání v členských státech Evropské unie jsou strukturální fondy EU, tyto prostředky mohou být použity pouze na určené projekty, ne však na financování běžných provozních výdajů (Peková, Pilný a Jetmar, 2012, s. 252).

Fondy EU jsou hlavním nástrojem realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti, právě díky nim se rozdělují finanční prostředky vymezené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony (DotaceEU, 2023).

3.4.1 Národní plán obnovy

Jak uvádí Evropská komise (Eurydice, 2023) Národní plán obnovy vznikl v souvislosti s krizí vyvolanou virem COVID-19 a v rámci unijního plánu obnovy (Next Generation EU) se rozhodla zahájit Nástroj pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility) a poskytnout tím členským státům finanční podporu na předem schválené reformy a investice. Česká republika tak ve formě grantů získá přes 170 mld. Kč. Plán také musí splňovat požadavek evropské legislativy, aby alespoň 37 % zdrojů bylo využito na zelenou transformaci a 20 % na digitální transformaci.

Dle zdrojů z Evropské komise NPO České republiky tvoří šest pilířů (Eurydice, 2023):

1. Digitální transformace (27 854 mil. Kč)
2. Fyzická infrastruktura a zelená tranzice (85 182 mil. Kč)
3. Vzdělávání a trh práce (41 006 mil. Kč)
4. Instituce a regulace a podpora podnikání v reakci na COVID-19 (10 895 mil. Kč)
5. Výzkum, vývoj a inovace (13 200 mil. Kč)
6. Zdraví a odolnost obyvatel (12 441 mil. Kč).

Každý pilíř se dále dělí na dílčí komponenty, které spravují jednotlivá ministerstva.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je garantem v NPO těchto tří komponent za celkovou částku 23 mld. Kč (Eurydice, 2023):

- Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace (3. pilíř)
- Adaptace kapacity a zaměření školních programů (3. pilíř):
 - transformování vysokých škol
 - investice do rozvoje vybraných klíčových akademických pracovišť
 - podpora škol (ISCED 1, 2) vykazujících nadprůměrné zastoupení žáků ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí
 - doučování žáků
- Program podpory excelentního výzkumu v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví – EXCELES (5. pilíř).

Doučování žáků

Doučování ve smyslu Národního plánu doučování není běžnou součástí pracovního profilu učitele nebo vychovatele. Je to činnost, která vychází nad rámec standardních pracovních povinností, a proto je s doučujícími uzavírána dohoda o pracovních vztazích, která specifikuje typ činnosti (Edu, 2023).

Dále portál Edu (2023) uvádí, že jelikož povaha doučování není školským zákonem nijak definována, není definována ani minimální odborná kvalifikace. To znamená, že v případě, kdy ředitel školy není schopen zajistit doučování kvalifikovanými pedagogickými pracovníky (například z řad učitelů či asistentů pedagoga vlastní školy), může přijmout osoby nesplňující předpoklad odborné kvalifikace, mohou to být například studenti vysokých škol, pracovníci neziskových organizací, skautští vedoucí a další.

Peníze se školám přidělují ve 3 fázích:

- leden–srpen 2022
- září–prosinec 2022
- leden–srpen 2023

Pro fázi září–prosinec 2022 platí (Edu, 2023):

Normativ na školu se stanovuje na žáky základních škol a žáky denní formy vzdělávání středních škol a konzervatoří s tím, že minimální výše finančních prostředků na školu je 3 000 Kč.

Výše dalších finančních prostředků se škole určí na základě následujících normativů a rozhodného počtu jednotek podpořených žáků (Edu, 2023):

- 4 500 Kč na každého znevýhodněného zaostávajícího žáka, typicky pro intenzivní individuální doučování,
- 1 500 Kč na každého neznevýhodněného zaostávajícího žáka, typicky pro intenzivní skupinové doučování,
- 600 Kč na každého dalšího vykázaného žáka s potřebou podpory, typicky pro nárazové doučování ve větší skupině,
- 600 Kč na každého dalšího vykázaného žáka-příchozího z Ukrajiny, typicky pro nárazové doučování ve větší skupině.

Dle portálu Edu (2023) Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy používá matematický model k vypočítání celkového množství finančních prostředků, které budou přiděleny jednotlivým školám. Tento model využívá informace o počtu žáků, kteří potřebují doučování, a také o znevýhodněných žácích na dané škole. Výsledný počet žáků je rozdělen

do tří skupin podle míry znevýhodnění a zaostávání, Čtvrtá skupina žáků – příchozích z Ukrajiny vychází z „mimořádného plošného šetření kapacit škol ve vazbě na dopady ukrajinské krize“ realizovaného 23.–29. června 2022.

Školám zřizovaným obcí, krajem nebo dobrovolným svazkem obcí budou finanční prostředky normativně přiděleny krajským úřadem, resp. Magistrátem hl. m. Prahy bez žádosti, tzn. že všechny školy dostanou finanční prostředky na Doučování a bude na jejich možnostech, zda Doučování využijí nebo ne (Edu, 2023). Soukromé a církevní školy mohou využít výzvy MŠMT.

Digitalizace škol

V rámci Národního plánu obnovy poskytuje MŠMT finanční prostředky na digitální technologie pro školy, finanční prostředky mohou školy dostat na tyto 2 podporované projekty (Edu, 2023):

- Digitální učební pomůcky pro rozvoj inforatického myšlení a digitálních kompetencí
- Prevence digitální propasti pro znevýhodněné žáky

Hlavním cílem komponentu Digitální učební pomůcky je vybavení žáků pokročilými digitálními učebními pomůckami pro jejich rozvoj inforatického myšlení a digitálních kompetencí, tento cíl je v souladu se Strategií vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (Strategie 2030+), která má hned několik cílů a jeden z nich se týká právě této komponenty a soustředí se na proměnu obsahu, podporu digitální a informační gramotnosti a inforatického myšlení (Edu, 2023).

Digitální pomůcky do škol se týkají základních škol, středních škol, ale i mateřských škol, u těch se ale však jedná pouze o pořízení základních učebních pomůcek (Edu, 2023).

Určeny jsou pro žáka, který tuto pokročilou digitální učební pomůcku bude používat ve výuce pro rozvoj svého inforatického myšlení a digitálních kompetencí, na rozdíl od účelu Prevence digitální propasti, ve které se jedná o zapůjčení základního mobilního zařízení (například notebooku, tabletu či chytrému telefonu) znevýhodněným/ potřebným žákům (Edu, 2023).

3.4.2 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Evropský sociální fond podporuje neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty, jako např. *„rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů apod“* (DotaceEU, 2023).

Cíle Evropského sociálního fondu (ESFCR, 2023):

- pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce,
- rovné příležitosti pro všechny při přístupu na trh práce,
- sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce,
- celoživotní vzdělávání,
- rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly,
- zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání,
- zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce,
- boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce.

Operační programy Evropského sociálního fondu

Do období 2007–2013 řadíme operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (MŠMT, 2023). Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) probíhal mezi roky 2014–2020 a některé jeho projekty ještě stále probíhají. Řadí se mezi hlavní finanční nástroje toho období a umožnil získávat prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie. (Eurydice, 2023). Program byl orientován na rozšíření kvalifikace a vzdělávání všech obyvatel, jak ve vzdělání základním, tak i v terciálním a dalších (Peková a spol., 2012, 252). Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání si klade za cíl podpořit ekonomický růst a konkurenceschopnost ČR prostřednictvím podpory vzdělání, výzkumu a vývoje, program se zaměřuje na vytvoření silné a vzdělané pracovní síly, která bude schopna produkovat kvalitní výzkumné výsledky a inovace, které posílí pozici ČR na mezinárodních trzích (MŠMT, 2023).

Mezi jednu z výzev, kterých se mohly školy zúčastnit je výzva Šablony, cílem výzvy Šablon III. bylo podpořit činnost mateřské a základní školy formou projektů zjednodušeného vykazování (Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, 2023).

Dle výzvy Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (2023) aktivity Šablony III. jsou zaměřeny na rozvoj pedagogů a zlepšení kvality vzdělávání v mateřských a základních školách. Tento cíl je dosahován prostřednictvím sdílení zkušeností mezi pedagogy, spolupráce s odborníky z praxe a zahraničními stážemi, které umožňují pedagogům získávat nové znalosti a dovednosti. Dalším důležitým cílem je pomoci školám při společném vzdělávání dětí a žáků, což zahrnuje personální posílení o školního asistenta, školního psychologa, speciálního pedagoga, sociálního pedagoga a chůvu. Šablona III. podporuje také extrakurikulární aktivity, spolupráci s rodiči dětí a žáků, kariérové poradenství pro žáky a rozvíjení metod výuky s využitím moderních technologií, jako jsou například informační a komunikační technologie (ICT).

Evropská komise v červnu roku 2022 přijala nový Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK) na programové období 2021–2027, jehož celková alokace je 90 mld. Kč. (Eurydice, 2023). Cílem tohoto programu je *„podpora rozvoje otevřené a vzdělané společnosti založené na znalostech a dovednostech, rovných příležitostech a rozvíjející potenciál každého jednotlivce, která povede k růstu konkurenceschopnosti České republiky a zlepšení životních podmínek jejich obyvatel“* (Operační program Jan Amos Komenský, ©2023).

Celková alokace OP JAK pro programové období 2021-2027 (Operační program Jan Amos Komenský, 2023):

- Výzkum a vývoj - 43 mld. Kč
- Vysoké školství – 19 mld. Kč
- Regionální školství – 28. mld Kč

Tyto operační programy spadají pod správu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT, 2023).

Mezi další operační programy Evropského sociálního fondu, spadající pod správu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, se řadí Operační program Zaměstnanost pro období 2014-2020, v rámci tohoto programu byla podpořena výstavba a vybavení zařízení péče o děti na 1. stupni základních škol v době mimo školní vyučování, jakož i výstavba a vybavení dětských skupin (Eurydice, 2023). Operační program Zaměstnanost Plus je nový program pro období 2021-2027 přijat v červnu 2022, v rámci programu jsou vypisovány výzvy, které se zaměřují na různé oblasti vzdělávání a zaměstnanosti, jako například prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání, zajištění záruk pro mladé, rozvoj dalšího profesního vzdělávání či řešení genderové problematiky (Eurydice, 2023).

Následující tabulka přináší přehled období operačních programů Evropského sociálního fondu:

Tabulka 3 Operační programy Evropského sociálního fondu

Programové období	Název programu	
2004 – 2006	OP Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ)	
	Jednotný programový dokument pro Cíl 3 (JPD 3)	
	Iniciativa Společenství CIP EQUAL	
	Společný regionální operační program (SROP)	
	Název programu	Gesce
2007–2013	OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)	MPSV
	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK)	MŠMT
	OP Praha – Adaptabilita (OPPA)	Magistrát hlavního města Praha
	Evropský nástroj pro mikrofinancování	
2014-2020	OP Zaměstnanost	MPSV
	OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	MŠMT
	OP Praha - pól růstu ČR	Magistrát hlavního města Praha

Zdroj: Vlastní zpracování – Evropský sociální fond ČR (2023)

Tabulka 4 Operační programy Evropského sociálního fondu PLUS

Programové období	Název programu	Gesce
2021-2027	Zaměstnanost plus (OPZ+)	MPSV
	OP Jan Amos Komenský	MŠMT

Zdroj: Vlastní zpracování – Evropský sociální fond ČR (2023)

Z Evropského sociálního fondu jsou podporovány projekty neinvestičního charakteru, jako např. (ESF ČR, 2023):

- rekvalifikace nezaměstnaných,
- speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel,
- tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance,
- podpora začínajícím OSVČ,
- rozvoj institucí služeb zaměstnanosti,
- rozvoj vzdělávacích programů včetně distančních forem vzdělávání,
- zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky i učitele,
- zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti řízení a personální politiky,
- zavádění a modernizace kombinované a distanční formy studia,
- stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru.

4 Vlastní práce

4.1 Regionální školství

Dle českého statistického úřadu (2023) je region určené území s jasně definovanými hranicemi, často se používá jako správní jednotka na nižší úrovni než národní stát. Regiony mají vlastní identitu, kterou tvoří specifické rysy jako krajina, podnebí, jazyk, etnický původ a společně sdílená historie. Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky (Ústava České republiky, Hlava VII.)

Do regionálního školství patří všechny školy kromě škol vysokých, jsou to tedy: mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy.

Jelikož se v další části práce budu věnovat hospodářství ZŠ Jílové, v této části se práce zaměří na regionální školství základních škol ve středočeském kraji a přiblížím i okres Praha – západ.

Tabulka 5 Počty základních škol ve Středočeském kraji a okresu Praha západ

ZŠ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Školy	553	557	559	567	574
z toho Praha -západ	49	50	51	53	55
Třídy	6 050	6 234	6 465	6 685	6 858
z toho Praha -západ	617	649	684	715	744
Žáci	125 416	129 519	133 141	136 710	138 970
z toho Praha -západ	13 249	13 934	14 623	15 301	15 866
Učitelé	8 102	8 366	8 836	9 261	9 600
z toho Praha -západ	832	882	961	1 017	1 075

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Středočeského kraje

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2021/2022 celkem 574 základních škol s 6 858 třídami z toho Praha západ měla 55 základních škol s 744 třídami. Z tabulky je pozorovatelné, že počet základních škol za posledních 5 let rostl v řadě. Za tu dobu se ve Středočeském kraji zvýšil počet základních škol o 21 zařízení, konkrétně pro Prahu západ to bylo 6 nových zařízení. Počet dětí ve Středočeském kraji na základních školách dosáhl

v roce 2021/2022 historického maxima, a to v počtu 138 970 dětí, meziročně vzrostl o 1,7% oproti roku minulému. V roce 2021/2022 děti vyučovalo 9 600 učitelů (toto číslo je vyjádřeno v přepočteném počtu na plně zaměstnané), jedná se 3,7 % učitelů více oproti roku minulému.

Financování regionálních veřejných škol

Normativně nákladový systém financování, který je založen na financování reálného objemu výuky a reálné výše tarifních platů pedagogů.

Finanční toky ze státního rozpočtu v systému financování veřejných škol lze rozdělit do dvou fází (Eurydice, 2023):

1. fáze – **MŠMT** zajistí rozpis většiny prostředků na přímé výdaje propočítaný a stanovený již pro každou jednotlivou školu a pedagogy školních družin na kraje
2. fáze – **krajský úřad** doplní rozpis ministerstva školství o rozpis prostředků na školské služby pomocí krajských normativů (tento rozpis je bez pedagogické práce ve školních družinách)

Odbor školství Středočeského kraje k 1. 9. 2021 má přímou odpovědnost za správu 182 příspěvkových organizací – škol a školských zařízení, které jsou zřizovány přímo krajem. Odbor také zprostředkovává finanční prostředky pro 1 031 organizací – škol a školských zařízení, které jsou zřizovány obcemi Středočeského kraje, a pro 164 soukromých škol, které působí v rámci Středočeského kraje (Závěrečný účet Středočeského kraje za rok 2021).

Krajské i obecní školy a školská zařízení jsou financovány jednak ze státních zdrojů, kapitoly 333 MŠMT, tak i prostředků Středočeského kraje.

Tabulka 6 Dotace Středočeského kraje ze státního rozpočtu a ostatních veřejných rozpočtů

Paragraf	Oblast rozpočtu	Schválený rozpočet v tis. Kč	Rozpočet po úpravě v tis. Kč	Skutečnost v tis. Kč	% plnění
UZ13013	Operační program zaměstnanost	0	494	494	100,0
UZ 17015/17016	IROP – neinvestice	0	6 717	6 717	100,0
UZ 17039	COVID – Ubytování – obce – Dotační titul 3170000055 – NIV	0	1 621	1 621	100,0
UZ 17968/17969	IROP – investice	0	88 972	88 972	100,0
UZ 29501	Centra odborné přípravy – program 129710	0	3 097	3 097	100,0
UZ 33063	OP VVV – PO3 – neinvestice	0	149 052	97 589	65,5
UZ 33081	Letní kempy	0	60	60	100,0
UZ 33082	Výzva k podpoře rekreačních pobytů dětí a mládeže DD ČR	0	410	407	99,3
UZ 33083	Neinvazivní RT-PCR testování	0	13 767	13 718	99,6
UZ 33084	Spolu po COVIDu	0	1 871	1 783	95,3
UZ 33085	Fond solidarity EU – RT-PCR testování dětí a žáků	0	5 479	5 455	99,6
UZ 33155	Dotace pro soukromé školy	950 000	1 144 692	1 144 671	100,0
UZ 33160	Projekty romské komunity	0	42	42	100,0
UZ 33166	Soutěže	0	1 885	1 528	81,1
UZ 33353	Přímé náklady na vzdělávání – krajské a obecní školy	20 106 000	20 994 830	20 993 937	100,0
UZ 33354	Přímé náklady na vzdělávání – sportovní gymnázia	0	1 152	1 152	100,0
UZ 33982	OP VVV – PO3 investice	0	38 450	33 921	88,2
UZ 34053	Veřejné informační služby knihoven	0	26	26	100,0
UZ 98032	Dotace na krizové situace 2021	0	1 342	1 342	100,0
	Celkem	21 056 000	22 453 959	22 396 532	99,7

Zdroj: Závěrečný účet Středočeského kraje za rok 2021

Dle Závěrečného účtu Středočeského kraje za rok 2021 - Přílohy číslo 2: Čerpání rozpočtu Středočeského kraje za rok 2021, nejvíce dotací ze státního rozpočtu směřovalo na Přímé náklady na vzdělávání – krajské a obecní školy. Konkrétně byl schválen rozpočet

na 20 106 000 tis. Kč, po úpravě byl 20 994 830 tis. Kč, tedy se zvýšil o 888 830 tis. korun. Skutečně bylo vyčerpáno 20 993 937 tis. Kč, což je 100% splnění. Dalšími důležitými dotacemi ze státního rozpočtu byly dotace pro soukromé školy, které ve skutečnosti vyčerpali 100% svého plnění v částce 1 144 671 tis. Kč. Dále to byly dotace z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání PO3 – neinvestice, kdy po úpravě rozpočtu byla dotace v částce 149 052 tis. Kč, avšak skutečně byla vyčerpána jen z 65,5%, konkrétně skutečně bylo využito 97 589 tis. Kč.

Celkově byl schválený rozpočet pro státní dotace pro Středočeský kraj v hodnotě 21 056 000 tis. Kč, po úpravě 22 453 959 tis. Kč, skutečně bylo vyčerpáno 22 396 532 tis. Kč, což je 99,7% plnění.

4.2 Analýza hospodářství Základní školy Jílové u Prahy

V další části této práce bude analyzováno hospodaření Základní školy Jílové u Prahy.

4.2.1 Základní údaje o škole

Identifikace konkrétní školy:

Název: Základní škola Jílové u Prahy
Sídlo: Komenského 365, 254 01 Jílové u Prahy
Právní forma: příspěvková organizace (PO)
IČO: 613 87 703

Název zřizovatele: Město Jílové u Prahy
Sídlo: Masarykovo náměstí 194, 254 01 Jílové u Prahy
IČO: 00241326
DIČ: CZ00241326

Typy škol a školských zařízení, jejichž činnost příspěvková organizace vykonává (Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2021–2022):

- Základní škola – kapacita 750 žáků (od 20. 4. 2022)
- Školní jídelna – kapacita 700 jídel (od 22. 5. 2017)
- Školní družina – kapacita 290 žáků (od 1. 9. 2016)
- Školní klub – kapacita 90 žáků (od 21. 6. 2016)

ZŠ Jílové u Prahy zahájila svou činnost v roce 1994. Škola je vedena jako příspěvková organizace – jejím zřizovatelem je Město Jílové u Prahy. Statutárním orgánem organizace je ředitelka. Ředitel vystupuje jménem příspěvkové organizace, zastupuje ji při všech jednáních, je oprávněn uzavírat smluvní vztahy vymezené zákony a dalšími platnými právními předpisy.

Práva a povinnosti školy, název, sídlo a identifikační číslo školy, hlavní účel a předmět činnosti, vymezení majetku svěřeného škole do správy a pravidla hospodaření s ním, okruhy povolené doplňkové činnosti atd. vymezuje zřizovatel škole ve zřizovací listině. Poslední změna zřizovací listiny byla schválena zastupitelstvem obce 27.06. 2017 s platností od 1.7. 2017. Škola byla zapsána v rejstříku škol 1. 9. 1996, poslední rozhodnutí o změnách

v zařazení rejstříku škol a školských zařízení nabylo účinnosti 3. 4. 2006 (Výroční zpráva, 2022)

Základní škola Jílové u Prahy je plně organizovaná škola, tedy poskytuje výuku žákům od 1. do 9. třídy. Od 3. 9. 2007 vyučuje ZŠ Jílové u Prahy podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Škola pro radost“. Tento program byl několikrát inovován a byla schválena 3. verze pedagogickou radou dne 2. 9. 2016. Profiluje se ve třech základních oblastech – environmentální výchově, etické výchově a výchově demokratického občana. Škola vlastní titul Ekoškola, Etická škola a Demokratická škola. Nabízí bohaté využití ve volnočasových aktivitách. Její snahou je vychovávat děti pro plnohodnotný život v občanské společnosti (ZŠ Jílové u Prahy, 2019).

ZŠ Jílové u Prahy je také spádová škola – přijímá děti ze spádových obcí Okrouhlo, Libeň, Libeň, Chotouň a Pohoří. Dále je také pověřená škola pro cizince zajišťuje vzdělávání cizinců a osob, které pobývali dlouhodobě v zahraničí (§ 20 školského zákona).

4.2.2 Žáci a zaměstnanci ZŠ Jílové u Prahy

V následující tabulce je zobrazen počet žáků v letech 2021 a 2022.

Tabulka 7 Počet žáků ZŠ Jílové u Prahy

Popis	Rok 2021	Rok 2022
Počet žáků 1. stupeň	376	388
Počet žáků 2. stupeň	301	313
Počet žáků celkem	677	701

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výroční zprávy o činnosti ZŠ Jílové u Prahy

V roce 2021 měla škola 677 dětí celkem, počet dětí za rok 2022 stoupl o 24 dětí. V obou případech má více dětí na 1. stupni. Jednou z příčin většího nárůstu dětí na škole je aktuální téma Válka na Ukrajině, která trvá od února minulého roku, kdy škola přijala nové ukrajinské děti, viz další tabulka porovnání cizinců na ZŠ Jílové u Prahy:

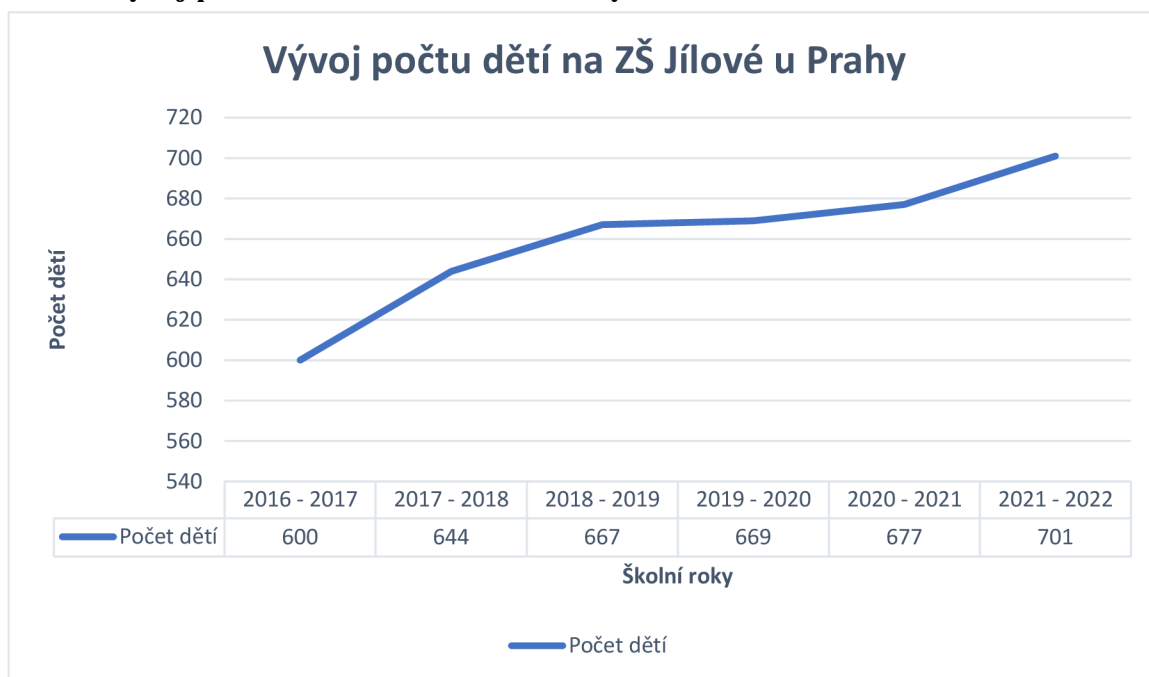
Tabulka 8 Počet dětí s jiným než českým občanstvím

Děti cizinců EU	Název státu	Rok 2021	Rok 2022
	Slovensko	2	1
Děti cizinců ostatních států	Ukrajina	7	44
	USA	1	0
	Vietnam.soc.rep.	1	1

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výroční zprávy o činnosti ZŠ Jílové u Prahy

Z tabulky je viditelné, že žáků z Ukrajiny bylo o 37 dětí více než v roce 2021. Počet těchto dětí se měnil průběžně od února do června a ke dni 30.6. 2022 se ustálil na počtu 44 dětí.

Graf 1 Vývoj počtu dětí na ZŠ Jílové u Prahy

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výroční zprávy o činnosti ZŠ Jílové u Prahy

Dle uvedeného grafu je vidět, že trend u vývoje dětí za posledních 6 let je rostoucí. Jedním z důvodů je, že rostoucí trend žáků je celorepublikový, ZŠ Jílové je však i spádová škola a pověřená škola po cizince, což znamená, že pobírá mnohem více dětí.

V následující tabulce je zobrazen počet zaměstnanců v letech 2021 a 2022.

Tabulka 9 Počet zaměstnanců ZŠ Jílové u Prahy

Zaměstnanci	Rok 2021	Rok 2022
pedagogičtí	69	73
nepedagogičtí	19	20
celkem	88	93

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výroční zprávy o činnosti ZŠ Jílové u Prahy

Počet pedagogických zaměstnanců se za rok 2022 zvýšil o 4 a nepedagogických o 1 zaměstnanec, celkem za rok 2022 měla škola 92 zaměstnanců, což je o 5 zaměstnanců více než rok minulý.

Tabulka 10 Věková struktura pedagogických zaměstnanců ZŠ Jílové u Prahy

Věk	do 30 let včetně	31-40 let	41-50 let	51-60 let	nad 60 let	celkem
Počet	4	19	33	16	1	73
Z toho žen	4	17	30	13	1	65

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti školy v letech 2021–2022

V této tabulce je zobrazena věková struktura pedagogických zaměstnanců ZŠ Jílové u Prahy k 30. 6. 2022. Průměrný věk pedagogických pracovníků je 44,55 let. Z celkového počtu 73 pedagogických zaměstnanců je 65 žen. Nejvíce pedagogických zaměstnanců je ve věkové struktuře 41-50 let s celkovým počtem 33 pedagogických zaměstnanců. Dále následuje skupina 31-40 let s počtem 19 pedagogických zaměstnanců, poté 51-60 let s počtem 16 pedagogických zaměstnanců. Nejméně pedagogických zaměstnanců nalezneme ve skupině do 30 let včetně, kde je to přesně 4 zaměstnanci, z toho jsou vše ženy a ve věkové skupině nad 60 let je to pouze jedna žena, která je v důchodovém věku.

Kvalifikace pedagogických pracovníků (podle §7 a §8 zákona č. 563/2004 Sb.) k 30. 6. 2021.

Tabulka 11 Kvalifikace pedagogických pracovníků ZŠ Jílové u Prahy

Fyzická osoba	Pedag. pracovníci (pozice *)	Z toho nekvalifikovaní	Kvalifikace v %
Učitelé	54	23	60,4
Vychovatelky	12	2	83,4
Asistenti pedagoga	16	3	71,3
Odborní pracovníci	2	0	100

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti školy v letech 2021–2022

Ve sloupci pedagogičtí pracovníci pozice * znamená, že jedna fyzická osoba může být na dvou pozicích. Celkem je to tedy 84 pedagogických pracovníků, avšak v realitě je to 69 za rok 2021. Kvalifikace učitelů je 60,4 %, vychovatelek 83,4 %, asistentů pedagoga 71,3 %, odborní pracovníci 100 %. Celková kvalifikovanost pedagogických pracovníků (podle zákona č. 563/2004 Sb., O pedagogických pracovnících) je k 30. 6. 2021: 79,75 %.

Tabulka 12 Kvalifikace pedagogických pracovníků za posledních 6 let

Školní rok	Počet pedagogických prac. (pozice*)	% kvalifikace
2016-2017	58	69
2017-2018	68	73,53
2018-2019	70	80,27
2019-2020	75	80,15
2020-2021	84	79,75
2021-2022	84	78,77

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti školy v letech 2021–2022

Počet pedagogických pracovníků za posledních 6 školních roků měl rostoucí trend. Musíme brát na vědomí, že jedna fyzická osoba může být na dvou pozicích, proto v letech 2021-2022 je počet pedagogických pracovníků 84, ale ve skutečnosti je to 73 pedagogických zaměstnanců. Procento kvalifikace se od školního roku 2016-2017 zvedla o 9,77 procent k aktuálnímu školnímu roku 2021-2022. Největší procento klasifikace měla ZŠ Jílové u Prahy ve školním roce 2018-2019 a to 80,27 %. Od té doby procento klasifikace ve škole

lehce klesalo, ale stále se drželo kolem 79 %. Důvodem nižší kvalifikace učitelů je jejich nedostatek.

Tabulka 13 Mzdové rozpětí na zaměstnance ZŠ Jílové u Prahy – v letech 2015, 2019, 2021, 2022

	2015	2019	2021	2022
Mzdové prostředky na rok za zaměstnance	14 638 456 Kč	28 701 254 Kč	38 880 929 Kč	41 021 766 Kč
Měsíční objem mzdových prostředků	1 219 871 Kč	2 391 771 Kč	3 240 077 Kč	3 418 481 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, Účetní výkazy ZŠ Jílové u Prahy

Z průřezu let je viditelné, že počet mzdových prostředků za rok na zaměstnance stoupá. V posledním roce to byl přesný počet 41 021 766 Kč, což je o 2 140 837 více než rok předchozí, ale od roku 2015 je to rozdíl dokonce 26 383 310 Kč. Měsíční objem prostředků pro rok 2022 byl 3 418 481 Kč, od roku 2021 rozdíl nebyl tak patrným jako od let 2019 nebo 2015.

Tabulka 14 Průměrná hrubá měsíční mzda pedagogického pracovníka v regionálním školství v letech 2015, 2019, 2021

Pedagogický pracovník	2015	2019	2021
Učitel	28 365 Kč	41 207 Kč	48 976 Kč
Vychovatel	23 637 Kč	34 667 Kč	40 625 Kč
Asistent pedagoga	18 806 Kč	26 613 Kč	31 658 Kč

Zdroj: Český statistický úřad (2022)

Průřez lety 2015, 2019 a 2021 a průměrných platů pedagogických pracovníků. Průměrné platy učitelů byly v této tabulce zaměřeny na základní školy. Průměrné hrubé měsíční mzdy mají rostoucí trend. Průměrný plat učitele na základní škole za rok 2021 byl 46 843 Kč, oproti roku 2015 je to rozdíl 20 611 Kč a pro rok 2019 byl průměrný plat učitele 41 207 Kč. Pro vychovatele je na rok 2021 průměrný plat v regionálním školství 40 625 Kč, v roce 2015 to bylo 23 637 a pro rok 2019 to byl průměrný plat 34 667 Kč. Asistent pedagoga

si v regionálním školství v roce 2015 průměrně vydělal 18 806 Kč, v roce 2019 stoupl na 26 613 Kč a pro rok 2021 to bylo 31 658 Kč.

4.2.3 Hospodaření školy

Odkud škola čerpá finanční prostředky

- MŠMT,
- z kraje, obce,
- ze zdrojů EU

Tabulka 15 Příjmy ZŠ Jílové u Prahy

Zpráva o hospodaření školy	Rok 2021	Rok 2022
dotace od městského úřadu	6 345 000,00 Kč	6 345 000,00 Kč
dotace od KÚ Středočeského kraje	47 444 714,00 Kč	54 944 269,00 Kč
poplatky od strážníků	1 453 445,00 Kč	1 701 618,00 Kč
příspěvek družina a školní klub	335 750,00 Kč	395 350,00 Kč
VHČ	364 390,00 Kč	456 880,00 Kč
zúčtování fondů	350 233,54 Kč	110 592,00 Kč
ostatní	26 587,00Kč	32 943,73 Kč
EU	1 042 522,00 Kč	786 897,00 Kč
respirátory	X	409 388,05 Kč
NPP	X	107 044,00 Kč
celkové neinvestiční příjmy	57 362 641,54 Kč	65 289 981,78 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výroční zprávy o činnosti ZŠ Jílové u Prahy

Největší příjem škola v roce 2022 získala od Katastrálního úřadu Středočeského kraje a to přesně 54 944 269 Kč, což je o 7 499 555 více než rok předchozí. Dalším důležitým příjmem školy jsou dotace od městského úřadu, které se za poslední dva roky nezměnily a to je 6 345 000 Kč. Třetím největším příjmem jsou poplatky od strážníků, které v roce 2022 byly 1 701 618 Kč a za rok 2021 to bylo 1 453 445 Kč. Celkový počet neinvestičních příjmů za rok 2022 byl 65 289 981,78 Kč, což je o 7 927 340,24 korun více od roku minulého.

Tabulka 16 Výdaje ZŠ Jílové u Prahy

Zpráva o hospodaření školy	2021		2022	
	v Kč	v %	v Kč	v %
mzdové náklady	33 506 731,00 Kč	58,44 %	38 880 929,00 Kč	59,75 %
OON	245 000,00 Kč	0,42 %	528 869,00 Kč	0,81 %
náklady na sociální zabezpečení	11 330 742,00 Kč	19,76 %	13 189 052,00 Kč	20,27 %
náhrada mzdy z důvodu nemoci	215 601,00 Kč	0,38 %	316 923,00 Kč	0,49 %
příděl do FKSP	674 355,40 Kč	1,18 %	783 955,16 Kč	1,20 %
zákonné pojištění prac. úrazů	131 955,48 Kč	0,23 %	157 933,23 Kč	0,24 %
cestovné	2 454,00 Kč	0,00004%	1 764,00 Kč	0,00003%
nákup potravin	1 253 093,06 Kč	2,19 %	1 807 872,53 Kč	2,78 %
výdaje na učební pomůcky	333 474,32 Kč	0,59 %	378 886,82 Kč	0,58 %
spotřeba materiálu	1 187 069,09 Kč	2,07 %	1 065 503,03 Kč	1,64 %
DDHM	1 552 161,33 Kč	2,71 %	1 336 093,50 Kč	2,05 %
voda, energie, topení	1 570 647,31 Kč	2,74 %	1 608 461,02 Kč	2,47 %
opravy a údržba	2 011 025,95 Kč	3,51 %	1 338 065,94 Kč	2,06 %
semináře,školení, plavání...	183 254,80 Kč	0,32 %	175 445,21 Kč	0,27 %
ostatní služby	1 200 095,24 Kč	2,09 %	1 480 644,05 Kč	2,28 %
respirátory	X	X	409 388,05 Kč	0,63 %
mzda, odvody správce	181 631,00 Kč	0,32 %	184 291,00 Kč	0,28 %
odpisy	369 332,30 Kč	0,64 %	296 321,30 Kč	0,46 %
náklady VHČ	341 264,47 Kč	0,60 %	342 943,16 Kč	0,53 %
náklady EU	1 042 522,00 Kč	1,82 %	786 897,00 Kč	1,21 %
Celkové neinvestiční výdaje	57 332 409,75 Kč	100 %	65 070 238,00 Kč	100%

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výroční zprávy o činnosti ZŠ Jílové u Prahy

Největší náklady má škola za mzdy, v roce 2021 to bylo přesně 38 880 929 Kč, což je 59,75 % z celkových neinvestičních výdajů. Za rok 2020 to bylo 33 506 731 Kč, tedy 58,44 % z celkových neinvestičních výdajů. Dalším velkým nákladem školy byly náklady na sociální zabezpečení, za rok 2022 to bylo 13 189 052 Kč, což je o 1 858 310 korun více než rok předchozí. Celkové náklady za rok 2022 byly 65 070 238 Kč a za rok 2021 to bylo méně, přesněji za rok 2021 byly celkové neinvestiční náklady 57 332 409,75 Kč.

Výsledek hospodaření

Škola hospodařila se ziskem v obou letech. Příjmy za rok 2022 byly 65 289 981,78 Kč a náklady 65 070 238 Kč, rozdíl je 219 743,78 Kč na straně výnosů, jedná se tedy o zisk. Za rok 2021 byly příjmy 57 362 641,54 Kč a náklady 57 332 409,75 Kč, rozdíl byl opět na straně výnosů, a to přesně o 30 231,79 Kč, opět se jedná o zisk.

Změna struktury

V plánu je změna struktury, škola přejde z příspěvkové organizace (jejím zřizovatelem je Město Jílové u Prahy) na svazkovou školu. Svazková škola je školské zařízení zřizované dobrovolným svazkem obcí. Hlavními důvody změny struktury je nedostatečná kapacita prostor ZŠ Jílové u Prahy na aktuální počet dětí ve škole. Do budoucna se počítá s výstavbou nové základní školy v obci. V současné době probíhá plánování projektu. Výhodou, proč přejít na svazkovou školu je například, že na financování všech výdajů základní školy, včetně souvisejících školských zařízení, se podílejí všechny obce, které jsou členem dobrovolného svazku obcí.

4.2.4 Rozhovor s vedením ZŠ Jílové u Prahy

Rozhovor byl uskutečněn s vedoucí školní družiny a koordinátorkou volnočasových aktivit Ing. Ditou Müllerovou na základní škole Jílové u Prahy. Byl probrán aktuální stav školy, její problémy, ale i věci na které jsou pyšní.

- **Jaké jsou aktuální problémy školy? Jak je škola bude řešit do budoucna?**

V současné době škola řeší prostorové problémy. Nemáme dostatek odborných učeben, máme malou tělocvičnu, chybí nám zázemí pro školní družinu, která musí být odpoledne v běžných třídách. Dále nemáme dostatek odpočinkových zón pro děti, ale ani pro zaměstnance. Řešením je výstavba nové základní školy, která už se aktivně plánuje a obec podniká všechny potřebné kroky. Bohužel je to hudba budoucnosti, a ještě si pár let budeme muset na novou školu počkat a do té doby se popasovat s aktuální situací

- **Jak si škola vede ohledně financování, stačí jí dotace, které dostává?**

Ano. Dotace, které škola dostává i o které si žádá, jsou dostačující. Asi je možné dosáhnout i na jiné dotace, které v současné době ve škole nemáme, ale z druhé strany narážíme na personální problém. Nemáme odborníka, který by se mohl věnovat pouze dotacím a vedení projektů. Zaměstnanci, kteří mají projekty na starosti jsou pedagogičtí pracovníci, kteří se tímto tématem zabývají ve svém voleném čase.

- **Jak se škola staví k dotacím z EU?**

Dotace škola vítá a pomáhají jí k rozvoji jak zaměstnanců, tak i k modernizaci školního prostředí. Bez těchto finančních prostředků by nebylo možné držet krok s moderní dobou a školství by velmi zaostávalo.

- **Dotkla se školy inflace?**

Inflace se školy určitě dotkla ve všech směrech (suroviny, materiál, školy v přírodě, výlety aj.). Vše se zdražilo a škola velmi pečlivě plánuje, co může nakoupit. Nejvíce je to vidět na obědech pro žáky. Ceny surovin vzrostly a v tomto školním roce už jsme museli 2x navyšovat žákům cenu za oběd. Snažíme se šetřit, kde se dá – např. omezením tisku.

- **A jak se škola vypořádává s růstem cen energií?**

Velkou podporu a pomoc má škola u zřizovatele, který nám v letošním školním roce navýšil finance na provoz školy tak, aby školu navýšení ceny za energie neohrozily a byli učitelé i žáci celý den v teple.

- **Proč má škola tolik nekvalifikovaných pedagogů? Co je důvodem? (Procento kvalifikace ZŠ Jílové u Prahy se pohybuje na 78 %, mohlo by být vyšší...)**

Procento nekvalifikovaných pedagogů se snažíme neustále snižovat a nekvalifikovaní pedagogičtí pracovníci si dodělávají kvalifikaci na pedagogických fakultách. V současné době máme celkem 11 studujících pedagogických pracovníků, kteří si doplňují kvalifikační studium. Důvod je asi jednoduchý, studenti z pedagogických škol nepřicházejí a do školy nastupují lidé z veřejného sektoru, kteří chtějí učit a vzdělávat žáky.

- **Aktuální tématem je přísun dětí z Ukrajiny, s čímž souvisí otázka, zda má škola dostatek prostor? Jestli ne, má nějaké řešení do budoucna? A jak na tom byla s financováním ohledně těchto dětí?**

Toto téma je pro školu velmi aktuální. V současné době máme ve škole kolem 40 dětí z Ukrajiny napříč všemi ročníky. Během loňského roku jsme kvůli těmto studentům museli navyšovat kapacitu školy na 750 žáků. V současné době máme nedostatečné prostory. Problém bude do budoucna řešen z pozice zřizovatele výstavbou nové základní školy v obci Jílové. Předpokládaný termín otevření nové základní školy je za 7 let. Finanční náklady na školní obědy pro ukrajinské děti jsme zaplatili pomocí dotace, kterou jsme získali od Konta bariéry. Z této dotace jsme také zaplatili plat paní učitelky za březen, než byl přijat zákon Lex Ukrajina, který nám umožnil výjimku. Za obědy pro starší děti, nájem učebny a plat paní učitelky středoškoláků jsme po dohodě se zřizovatelem fakturovali městu, které to hradilo ze sbírkového účtu určeného pro tento účel. Situaci v regionálním školství a dalších oblastech řešil zákon Lex Ukrajina, který byl vydán k 21. březnu 2022. Dále byl k 22. červnu přijat aktualizovaný zákon Lex Ukrajina 2.

- **Jak je na tom celkově škola s prostory pro výuku, je jich dostatek?**

Prostor pro výuku není dostatek. Bohužel máme minimum odborných učeben, z kterých se staly postupem času kmenové třídy. Dalším problémem je velmi malá tělocvična, která neodbaví ve výukovém čase všechny třídy. Z toho důvodu žáci dochází na tělesnou výchovu do nedaleké Sokolovny. Starší ročníky dochází do tělocvičny v SOŠ a SOU Jílové u Prahy, která je ale na druhém konci obce.

- **A naopak v čem se škole daří? Na co je pyšná?**

Škola je pyšná asi na spoustu věcí. Snažíme se být aktivní, zapojujeme se do spousty projektů a společně se snažíme o to, abychom byli moderní školou, která má spoustu zajímavých a kreativních nápadů. V naší škole mohou žáci navštěvovat školní senát a školní ekotým.

Probíhá aktivní propagace školy na webových stránkách, Facebooku, v místním tisku. Každoročně se škola účastní sciotestování a naši žáci dosahují výborných výsledků. Během školního probíhá v naší škole spousta volnočasových aktivit. Podrobných přehled veškerých projektů a aktivit, které se u nás ve škole dějí, najdete podrobně rozepsány ve výroční zprávě.

4.3 Čerpání zdrojů ZŠ Jílové u Prahy z Evropské unie

Významné finanční zdroje pro školství představují projekty spolufinancované z fondů EU. Tyto projekty jsou podporovány z několika operačních programů, jako je Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (zejména projekty zjednodušeného vykazování „Šablony pro ZŠ, ZUŠ, DDM, SŠ, VOŠ“), dále z Integrovaného regionálního operačního programu (tyto projekty jsou zaměřené na stavební úpravy prostor pro odbornou výuku, nákup vybavení a moderních zařízení pro výuku, bezbariérovost) a z Operačního programu Životní prostředí (projekty zaměřené hlavně na snížení energetické náročnosti budov).

V rámci EU se ZŠ Jílové u Prahy účastní Šablon (Profesionalita a spolupráce), Doučování, Digitální učební pomůcky, či projektu s názvem Letní adaptační skupiny pro děti cizince migrující z Ukrajiny, tento projekt proběhl v létě 2022.

4.3.1 Profesionalita a spolupráce (Šablony)

ZŠ Jílové u Prahy se zúčastnila všech třech Šablon, které byly vyhlášeny v Operačním programu Vývoj, výzkum a vzdělávání. Šablony I a II jsou již ukončené, Šablony číslo III ještě dobíhají.

Šablony pro mateřské a základní školy – celkový objem finančních prostředků pro ČR

Tabulka 17 Šablony I. - alokace výzvy pro ČR

Šablony I.	Výše finanční podpory	Vyčerpáno
Méně rozvinuté regiony	4 066 928 200 Kč	74 %
Více rozvinuté regiony	433 071 800 Kč	79 %
Celková alokace výzvy	4 500 000 000 Kč	76,5 %

Zdroj: Vlastní zpracování – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (2022)

Alokace výzvy byla 4,5 mld. Kč. Méně rozvinuté regiony dostaly podporu ve výši 4 066 928 200 Kč a vyčerpaly 74 %. Mezi méně rozvinuté kraje počítáme všechny kraje kromě hlavního města Praha. Více rozvinuté regiony dosáhly podpory 433 071 800 Kč a vyčerpaly 79 %. Mezi tento region počítáme hlavní město Praha. Celkově se vyčerpalo 76,5 % výzvy.

Dle pokynů z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání byl minimální rozsah projektu 200 000 Kč a maximální výše finanční podpory na školu byla 200 000 Kč + (počet dětí / žáků školy x 2 200 Kč) - zároveň nesměla být vyšší než 5 mil. Kč.

O dotaci mohly požádat mateřské a základní školy na celém území České republiky, včetně hlavního města Prahy a soukromých škol. Speciální mateřské a základní školy mají možnost vybírat pouze z omezeného seznamu šablon.

Tabulka 18 Šablony II. - alokace výzvy pro ČR

Šablony II.	Výše finanční podpory	Vyčerpáno
Méně rozvinuté regiony	5 645 000 000 Kč	100 %
Více rozvinuté regiony	580 000 000 Kč	95 %
Celková alokace výzvy	6 225 000 000 Kč	97,5 %

Zdroj: Vlastní zpracování – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (2022)

Celková alokace výzvy byla 6,225 mld. Kč. Méně rozvinuté regiony dostaly podporu ve výši 5 645 000 000 Kč a vyčerpaly 100 %. Více rozvinuté regiony dosáhly podpory 580 000 000 Kč a vyčerpaly 95 %. Celkově se vyčerpalo 97,5 % výzvy.

Dle pokynů z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání byl minimální rozsah projektu 100 000 Kč. Maximální výše finanční podpory pro mateřské a základní školy byla 300 000 Kč na subjekt + (počet dětí/žáků x 2 500 Kč). Pro základní umělecké školy a školská zařízení pro zájmové vzdělávání to bylo 100 000 Kč na subjekt + (počet žáků/účastníků x 1 800 Kč) zároveň nesměl být vyšší než 5 mil. Kč na žadatele.

O dotaci mohly požádat mateřské a základní školy, základní umělecké školy a školská zařízení pro zájmové vzdělávání, které jsou nezřizované organizačními složkami státu nebo zřizované MŠMT.

Tabulka 19 Šablony III. - alokace výzvy pro ČR

Šablony III.	Výše finanční podpory	Vyčerpáno
Méně rozvinuté regiony	2 788 200 000 Kč	99 %
Více rozvinuté regiony	278 600 000 Kč	99 %
Celková alokace výzvy	3 066 800 000 Kč	99 %

Zdroj: Vlastní zpracování – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (2022)

Celková alokace výzvy byla 3 066 800 000 Kč. Méně rozvinuté regiony dostaly podporu ve výši 278 600 000 Kč a vyčerpaly 99 %. Více rozvinuté regiony dosáhly podpory 278 600 000 Kč a vyčerpaly 99 %. Celkově se vyčerpalo 99 % výzvy.

Dle pokynů z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání byl minimální rozsah projektu 100 000 Kč. Maximální výše výdajů byla 200 000 Kč na subjekt + (počet dětí/žáků x 1 500 Kč); zároveň nesměla být vyšší než 5 mil. Kč na žadatele.

Oprávněnými žadateli byly mateřské a základní školy nezřizované organizačními složkami státu a mateřské a základní školy zřizované MŠMT, tyto školy se Šablon II neúčastnily (Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, 2022).

Tabulka 20 Čerpání dotací ze Šablon – ZŠ Jílové u Prahy

	Přijato	Vráceno
ŠABLONY I.	1 518 708 Kč	0 Kč
ŠABLONY II.	2 665 509 Kč	0 Kč
ŠABLONY III.	1 216 655 Kč	X – stále probíhají

Zdroj: Vlastní zpracování, účetní výkazy ZŠ Jílové u Prahy

Základní škola Jílové u Prahy dostala z Šablon I. 1 518 708 Kč a plně je vyčerpala. Z Šablon II. dostala 2 665 509 Kč, tato částka je zahrnuta i s podporou školní družiny. ZŠ tuto částku opět plně vyčerpala. Z třetích šablony přišlo přesně 1 216 655 Kč, tyto Šablony ještě stále probíhají a budou ukončeny 30. 6. 2023.

- Šablony I

Zkrácený název projektu: Profesionalita a spolupráce

Registrační číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_022/0006624

Období realizace projektu: od 25. 8. 2017 do 24. 8. 2019 (24 měsíců)

- Šablony II

Název projektu: Profesionalita a spolupráce II

Registrační číslo projektu: CZ.02.3.X/0.0/0.0/18_063/0014287

Období realizace projektu: od 1. 9. 2019 do 28. 2. 2022 (30 měsíců - z důvodu Covid 19 a uzavření základních škol došlo k prodloužení projektu)

- Šablony III.

Název projektu: Profesionalita a spolupráce III

Registrační číslo projektu: CZ.02.3.X/0.0/0.0/20_080/0022567

Období realizace projektu: od 1. 9. 2021 do 30. 6. 2023 (22 měsíců)

Finanční prostředky získané ze šablon vynaložila škola z velké části na mzdy pro pedagogické pracovníky, kteří plnili jednotlivé aktivity. Aktivity, které se v rámci Šablon ve škole realizovaly byly: školní speciální pedagog, školní psycholog, vzdělávání pedagogických pracovníků (různá školení), využití ICT ve vzdělávání (nákup 25 iPadů), tandemová výuka a doučování žáků ZŠ ohrožených školním neúspěchem. Zbytek finančních prostředků byl využit na administrativu projektu a nákup potřebného vybavení do školy i školní družiny.

Během realizace Šablon II došlo k situaci, že 6 měsíců současně probíhaly Šablony II i Šablony III. Pokud dojde k souběhu realizace šablon, tak se nesmí ale naplňovat stejné aktivity najednou. To znamená, pokud se doučuje v Šablonách II nesmí se doučovat v Šablonách III.

I vzhledem k celosvětové situaci s Covid 19 je finanční podpora pro školy nižší než v minulých letech. Prostřednictvím šablon ZŠ Jílové u Prahy dosáhla na finance na školního psychologa a školního speciálního pedagoga. V rámci Šablon III. dále realizuje projektové dny ve škole i mimo školu.

4.3.2 **Doučování**

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem a neziskovými organizacemi spustilo Národní plán doučování. Jde o dlouhodobý program, jehož cílem je pomoci zmírnit negativní dopady výpadku prezenční výuky v důsledku pandemie COVID-19.

Peníze se škole posílají vždy 2x ročně a jsou určeny na období vždy od 1. 9. do 31. 12. a pak od 1. 1. do 31. 8.

Délka doučovací hodiny není pevně stanovena, ale maximální hodinová odměna pro doučujícího je 300 Kč (platí pro doučování od 1. 9. 2022), což odpovídá práci po dobu jedné hodiny. Tuto činnost však jde rozdělit na samotné doučování (například 45 minut) a přípravu (15 minut), což znamená, že poměr mezi přímou a nepřímou činností je 3:1. Hodinová mzda byla u prvního období doučování stanovena na 250 Kč za hodinu. Až u tohoto třetího doučování je navýšení na 300 Kč za hodinu. ZŠ Jílové u Prahy si však ponechala hodinovou odměnu na 250 Kč, protože přesně nevěděla, kolik peněz od MŠMT jí bude přiděleno a obávala se, že nebude moct nabídnout doučování všem zájemcům.

Povinnosti školy jako příjemce prostředků z EU v rámci povinné publicity. Povinná publicita znamená, že škola musí informovat veřejnost o tom, že ve škole tento program nebo projekt probíhá a realizuje. ZŠ Jílové u Prahy zveřejňuje informace o projektech na svých webových stránkách, posílá rodičům emaily nebo je publikuje v místním tisku v obci Jílové u Prahy. Povinná publicita se vyžaduje u každého projektu, který je financován z Evropské unie.

Povinnost archivace je po dobu 10 let od roku následujícího po roce, v němž došlo k finančnímu vypořádání dotace vše musí být v souladu s platnými a účetními právními předpisy.

Tabulka 21 Doučování – finanční prostředky ZŠ Jílové u Prahy

Doučování	Přijato	Vráceno
Doučování za období od 1. 9. 2021 do 31. 8. 2021	100 344 Kč	0 Kč
Doučování za období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022	184 925 Kč	37 175 Kč
Doučování za období od 1. 9. 2022 do 31. 8. 2022	134 400 Kč	79 900 Kč
Doučování za období od 1. 1. 2023 do 31. 8. 2023	210 240 Kč	X – stále probíhají

Zdroj: Vlastní zpracování, účetní výkazy ZŠ Jílové u Prahy

Za první období přijala škola 100 344 Kč a plně využila finanční podporu a zpátky nic nevracela. V druhém období od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022 byla přijatá vyšší finanční podpora a to 184 925 Kč, ale v tomto období vrátila zpátky 37 175 Kč, což je cca 20 % z původní částky. Za období od 1. 9. 2022 do 31. 8. 2022 škola dostala 134 400 Kč na doučování, vráceno bylo 79 900 Kč, což znamená, že vrátila cca 59 % podpory zpátky. V aktuálním období od 1. 1. 2023 do 31. 8. 2023 škola dostala 210 240 Kč a toto doučování stále probíhá, tudíž nemůže být určena vratka.

Školy zřizované krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí vracejí nespotřebované prostředky v rámci finančního vypořádání za kalendářní rok 2022 krajskému úřadu či MHMP.

Tabulka 22 Doučování – děti a zaměstnanci

Doučování	od 1. 9. 2021 do 31. 12. 2021	od 1. 1. 2022 do 31. 8. 2022
Počet dětí	100	100
Počet zaměstnanců	17	21
Z toho:		
Interní zaměstnanci	9	11
Externí zaměstnanci	8	10
z toho studenti VŠ	3 studenti VŠ	4 studenti VŠ
Celkový počet realizovaných hodin	179	591

Zdroj: Vlastní zpracování, účetní výkazy ZŠ Jílové u Prahy

Počet dětí se v obou uvedených obdobích pohyboval na čísle 100. Počet zaměstnanců se v období od 1. 1. 2022 do 31. 8. 2022 zvýšil o 4 zaměstnance na číslo 21. V období od 1. 9. 2021 do 31. 12. 2021 doučování vedlo 9 interních 8 externích zaměstnanců, z čehož 3 byli studenti vysokých škol. Pro období od 1. 1. 2022 do 31. 8. 2022 to bylo 11 interních a 10 externích zaměstnanců, z čehož 4 jsou studenti vysokých škol. Celkový počet realizovaných hodin za období od 1. 9. 2021 do 31. 12. 2021 je pouze 179, což oproti druhému období znatelně méně. Důvodem je, že první období trvalo velmi krátce, reálně se začalo doučovat až v říjnu a v půlce prosince byl konec doučování. Druhé období již bylo mnohem delší od ledna do června. Na konci každého období musí škola vyplnit výkaz pro Ministerstvo školství na portále: <https://sberdat.uiv.cz/>. V dotazníku se vykazují: počty žáků, počty hodin, učitele, kolik bylo dívek, kolik bylo chlapců atd.

4.3.3 Digitální učební pomůcky

V rámci Národního plánu obnovy od roku 2022 poskytuje MŠMT finanční prostředky na digitální technologie pro školy. Přesněji se jedná o 3. pilíř Vzdělávání a trh práce a jeho komponent 3.1 Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace.

ZŠ Jílové u Prahy z tohoto pilíře obdržela do svého rozpočtu finanční prostředky pro tento účel: na digitální učební pomůcky určené pro rozvoj informatického myšlení dětí a žáků a jejich digitálních kompetencí.

Tabulka 23 Digitální učební pomůcky – ZŠ Jílové u Prahy

Digitální učební pomůcky	2022
Přijato	811 000 Kč
Vráceno	518 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, účetní výkazy ZŠ Jílové u Prahy

Základní škola Jílové u Prahy v roce 2022 obdržela 811 tisíc Kč na Digitální pomůcky, z čehož vrátila pouhých 518 Kč zpět, využila tedy tyto finanční prostředky téměř na maximum. Základní škola pořídila pro žáky různé digitální učební pomůcky, které podporují u žáků rozvoj infromatického a logického myšlení (např: různé logické a deskové hry, interaktivní hry a robůtky).

5 Výsledky a diskuse

5.1 Zhodnocení hospodaření ZŠ Jílové u Prahy

V současné době je situace kolem hospodaření základní školy velmi náročná. Velký vliv na hospodaření školy a značný zásah do rozpočtu školy v letošním školním roce mají zvyšující se ceny za energie, materiál, zboží a potraviny. Škola získává finanční prostředky z různých zdrojů (veřejný rozpočet, od zřizovatele, z doplňkové činnosti, z darů nebo z finančních prostředků EU). Všechny tyto zdroje jsou pro školu nepostradatelné a velmi důležité. I přes velký objem peněz, který základní škola za rok do svého rozpočtu přijme, pokryjí tyto finance, spíše jen nezbytné výdaje na zajištění normálního provozu školy. Pokud bychom se ale bavili o moderním školství, kde je škola plně vybavena moderními technologiemi a učebnami, tak objem financí, které do základní školy plynou je bohužel nedostatečný. Základní škola hospodaří s minimálním ziskem a veškerý objem získaných financí využívá pro svůj další rozvoj.

Jednou z možností, jak by škola mohla zvednout svoje zisky je vytváření nových partnerských vztahů – škola může začít spolupracovat s dalšími organizacemi a firmami a získat tak sponzorství nebo dary. Firma může například finančně podpořit školu nebo poskytnout materiální podporu, jako jsou učební pomůcky.

Další možností je například prodej vstupenek na kulturní akce. Škola může uspořádat kulturní akce, jako jsou koncerty, divadelní představení nebo výstavy, a právě prodej vstupenek může pomoci získat finanční prostředky na další aktivity.

5.2 Nedostatek pedagogů

Nedostatek pedagogů či nižší procento kvalifikace pedagogů trápí nejen tuto školu, ale je to problém celorepublikového rázu. Jedním z hlavních důvodů nedostatku pedagogů je stárnutí populace učitelů, kteří postupně odcházejí do důchodu. Průměrný věk pedagogů na ZŠ Jílové u Prahy je 44,55 let. Podle odhadů MŠMT (2019) do roku 2035 odejde do důchodu nejsilnější generace učitelů, průměrný věk učitelů v ČR se pohybuje na 47,2 let.

Dalším faktorem nedostatku pedagogů je také nezájem mladých lidí o pedagogické povolání, které se často vnímá jako náročné a málo finančně atraktivní. Nedostatek učitelů má vážné důsledky pro vzdělávací systém, jako je například větší počet žáků ve třídách, nižší kvalita výuky, horší podmínky pro individuální rozvoj studentů a zvýšený stres učitelů. Proto

je důležité najít způsoby, jak přilákat více mladých lidí k tomuto povolání a zlepšit podmínky pro současné učitele.

Jednou z možností, jak do škol přilákat nové lidi z jiných profesí dle internetového zdroje Novinky.cz je projekt "Začni učit!", který přichází s novými videi, ve kterých se zájemci mohou nechat inspirovat příběhy lidí, kteří se rozhodli pro povolání pedagoga, aniž by měli původní vzdělání v oblasti pedagogiky, tento projekt má motivovat lidi, kteří uvažují o kariéře učitele, aby podnikli další kroky.

Avšak je důležité, aby si lidé z praxe, ale bez pedagogického vzdělání, dodělávali svoji kvalifikaci na pedagogických fakultách. Jak je vidět i u ZŠ Jílové u Prahy, která má procento kvalifikace k roku 2022 na 78,77 %, tak i tato škola se snaží procento kvalifikovaných pedagogů stále zvyšovat a nekvalifikovaní pracovníci si dodělávají kvalifikaci. V současné době má přesně 11 studujících pedagogických pracovníků, kteří si doplňují kvalifikační studium. Hlavním důvodem menšího procenta kvalifikace pedagogických pracovníků na této škole je právě to, že studenti z pedagogických škol nepřicházejí a do školy nastupují lidé z veřejného sektoru, kteří chtějí učit a vzdělávat žáky.

Získání nových učitelů může být pro školy náročnou a obtížnou úlohou, zejména v době nedostatku kvalifikovaných uchazečů. Zde jsou některé způsoby, jak by mohly školy získat nové učitele: Například využít vlastní sítě, to znamená oslovit absolventy vlastní školy, kteří se stali učiteli, a požádat je o doporučení vhodných uchazečů. Samozřejmostí je například inzerovat volné pozice učitelů v místních novinách, na internetových portálech a sociálních sítích. Další možností, jak získat kvalifikované pedagogy je spolupráce s vysokými školami, tedy navázat spolupráci s pedagogickými fakultami a nabídnout studentům možnost stáže nebo praxe na škole. To pak může vést ke snazšímu získání učitelů po jejich ukončení studia. Dále může škola nabídnout uchazečům finanční odměnu nebo jiné benefity, jako jsou například příspěvky na ubytování, nebo možnost dalšího vzdělávání.

5.3 Financování z fondů Evropské unie

Základní škola Jílové u Prahy se snaží plnohodnotně využít projekty EU (šablony, doučování), i přesto že většina projektů je velmi složitá na přípravu a pro školu časově náročná. Základní škola Jílové u Prahy si všechny projekty, kterých se účastní administruje sama bez pomoci externích pracovníků. Škola nevyužívá pomoc externích pracovníků z finančních důvodů. Služby, které tito pracovníci nabízejí jsou velmi drahé a přidělené finance na projekt by byly z velké části využity na mzdy externích projektových pracovníků.

Pro školu to znamená značnou časovou, personální i odbornou zátěž. Tyto projekty ve škole zpracovává běžný pedagogický pracovník, který není v prvotní fázi projektu odborník, ale získává potřebné znalosti až v průběhu realizace projektu. I přes tuto zátěž, které projekty pro školu představují, si je škola vědoma toho, že bez těchto finančních prostředků se nemůže obejít. Tyto finance jsou pro školu velmi důležité a škola je dále používá pro svůj rozvoj, pro rozvoj žáků i pedagogických pracovníků a může tak držet krok s moderní dobou a moderním školstvím. Ve školním roce 2022/2023 obdržela základní škola přes 2 miliony korun z evropských fondů a plně si uvědomuje potřebu těchto finančních prostředků. Většinu finančních prostředků se škola snaží využít na maximum s minimem vratek.

Autorka je názoru, který získala možností působit na této škole v rámci doučování a letních táborů, že si základní škola v Jílovém vede velmi dobře. Škola se neustále rozvíjí a modernizuje. Téměř každá učebna ve škole má stolní počítač, interaktivní tabuli, popř. data projektor. Všichni učitelé jsou vybaveni vlastními notebooky a při práci s žáky mohou využívat iPady, notebooky, 3D tiskárnu a další pomůcky, které pro své předměty potřebují. Pedagogové si stále doplňují své odborné znalosti a dále se vzdělávají. Jako jedna z mála škol má tato základní škola školního sociálního pedagoga nebo školního ombudsmana, žáci mají školní senát a ekotým a mohou se tak aktivně podílet na chodu školy.

Zásadní problém této školy je v nedostatku učeben, odborných učeben a malé tělocvičně. Tyto nedostatky ovšem nemůže škola ovlivnit. Tohoto problému si je vědom i zřizovatel, který se snaží najít řešení v podobě výstavby další základní školy v obci Jílové. Nová škola by měla být vystavena do 7 let a plánovaná částka na výstavbu je odhadována přibližně na 900 milionu korun. Obec bude žádat o dotace na výstavbu.

6 Závěr

Financování školství v posledních letech prochází nejen jednou změnou. Musíme brát ohled i na aktuální situaci ve světě, zotavování ekonomiky po nemoci Covid 19, či aktuální téma války na Ukrajině, kdy školy přijímají nové ukrajinské žáky, což ale zvyšuje náklady na chod školy. Hlavní dokument, který si klade za cíl modernizovat vzdělávací soustavu ČR je dokument Strategie 2030+, ve které jsou popsány cíle školství na dalších deset let.

Financování školství je pro další rozvoj škol a zkvalitnění výuky zásadním bodem, bez něj by se školství nemohlo rozvíjet dál a celkově lze říci, že vzdělání je jednou z nejdůležitějších investic, kterou můžeme udělat pro budoucnost jednotlivce i celé společnosti. Financování je důležité na kvalifikaci pedagogů, nové technologie, které zkvalitňují výuku, na ostatní neinvestiční výdaje, mezi které patří učební pomůcky, učebnice atd.

Jednou ze změn financování regionálního školství územních samosprávných celků, která byla zahájena v roce 2020, byla změna z normativu na žáka na normativ na jednoho pedagogického pracovníka, což má za účel poskytovat ředitelům škol informaci o tom, s jak velkým objemem prostředků mohou v celém kalendářním roce počítat na přímé výdaje, tedy platy pedagogů. Tyto finanční prostředky jsou poskytnuty z rozpočtu MŠMT.

Velká část školství je financována ze státního rozpočtu a další možností pro školy je využít právě fondy EU. Některé projekty jsou školám zaslány rovnou bez poslání žádosti a je pouze na nich, zda finanční podporu dané výzvy a plnění jejího programu využijí nebo ne.

Evropská Unie se snaží ekonomiku navrátit do původního stavu díky Národnímu plánu obnovy, který se z velké většiny týká i financování školství, ať už v podobě doučování, což je jeden z adaptačních programů, tak i v podobě digitalizace, která je pro zdokonalení výuky velmi důležitá. Národní plán obnovy vyhradil Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy celkovou částku 23 mld. Kč, které se dále rozděluje mezi tři komponenty, kterým je MŠMT garantem. Mezi další důležitý program, který podporuje školství a je hrazen z evropského sociálního fondu, patří Operační program Jan Amos Komenský na období 2021–2027, jehož celková alokace je 90 mld. Kč. Program minulého období, který v některých školách ještě stále probíhá, je operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání a měl pro školy zásadní vliv na zlepšení kvality a efektivity vzdělávání.

Jak je patrné i z výsledku hospodaření ZŠ Jílové, bez financování školství ze státního rozpočtu, či prostředků od zřizovatele nebo z fondů EU by se neobešla, a i přesto vyjdou tak akorát na to, aby škola pokryla základní výdaje. K modernizaci školy jednoznačně pomáhají právě dotace z Evropské Unie, díky nimž jsou schopni vybavit učebny stolními počítači, interaktivními tabulemi, či data projektorem. Dále jsou učitelé vybaveni vlastními notebooky a žáci při práci mohou využít ku příkladu iPady, notebooky, 3D tiskárnu a další pomůcky.

Velký tok peněz škola čerpala z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a jeho programu Šablony, kdy v Šablonách I. vyčerpala 1 518 708 Kč s nulovou vratkou a v Šablonách II. vyčerpala 2 665 509 Kč, opět s nulovou vratkou. V Šablonách III. dostala škola 1 216 655 Kč a tento projekt ještě stále probíhá. Dalším přínosem školy, z Národního plánu obnovy, byly Digitální učební pomůcky do škol, ve kterém škola dostala obnos 811 000 Kč a vrátila zpět pouhých 518 Kč, tudíž vyčerpala tuto výzvu opět na maximum. Dále se škola zapojila i do Doučování dětí, opět financované z Národního plánu obnovy.

Jak je tedy viditelné, finance ve školství jsou velmi potřebné, protože zajišťují, aby školy měly potřebné zdroje pro poskytování kvalitního vzdělání. Nízká úroveň financování by mohla mít negativní dopad na výkon škol a vzdělávací výsledky studentů. A právě proto jsou tyto finance pro každou školu velmi důležité a školy je dále používají pro svůj rozvoj, pro rozvoj žáků i pedagogických pracovníků a mohou tak držet krok s moderní dobou a moderním školstvím.

7 Seznam použitých zdrojů

BUCHTA, Petr, 2016. *Veřejné finance*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-116-4.

ČSÚ, 2016. *Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011)*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31]
Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

Český statistický úřad, 2023. *Specifikace regionů*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28]
Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu

Český statistický úřad, 2023. *Školství ve Středočeském kraji ve školním roce 2021/2022*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/skolstvi-ve-stredoceskem-kraji-ve-skolnim-roce-20212022>

Český statistický úřad, 2022. *Mzdy učitelů v regionálním školství - 2012–2021*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mzdy-ucitelu-v-regionalnim-skolstvi-20122021>

Český statistický úřad, 2022. *Statistická ročenka Středočeského kraje - 2018*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2018>

Český statistický úřad, 2022. *Statistická ročenka Středočeského kraje - 2019*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2019>

Český statistický úřad, 2022. *Statistická ročenka Středočeského kraje - 2020*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2020>

Český statistický úřad, 2022. *Statistická ročenka Středočeského kraje - 2021*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2021>

Český statistický úřad, 2022. *Statistická ročenka Středočeského kraje - 2022*. czso.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2022>

DVOŘÁKOVÁ, Markéta, 2015. *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5039-2.

DotaceEU, 2023. *Informace o fonděch*. dotaceeu.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/informace-o-fondech-eu>

Edu, 2022. *Digitální učební pomůcky – inspiromat pro školy*. edu.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.edu.cz/digitalizujeme/digitalni-ucebni-pomucky/>

Edu, 2022. *Národní plán obnovy v gesci MŠMT*. edu.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.edu.cz/npo/>

Edu, 2022. nejčastější otázky a odpovědi k Národnímu plánu doučování. doucovani.edu.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://doucovani.edu.cz/faq>

Edu, 2022. *Školská legislativa*. edu.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.edu.cz/podpora-skol/skolska-legislativa/>

ESFRCCR, 2023. *Evropský sociální fond v ČR*. esfcr.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/evropsky-socialni-fond>

Eurydice, 2022. 2. *Organizace, správa a řízení*. eurydice.eacea.ec.europa.eu/ [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/organizace-sprava-rizeni>

Eurydice, 2022. 2. *Overview*. eurydice.eacea.ec.europa.eu/ [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/ceska-republika>

Eurydice, 2022. 8. *Vzdělávání a odborná příprava dospělých*. eurydice.eacea.ec.europa.eu/ [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/vzdelavani-odborna-priprava-dospelych>

Eurydice, 2023. *3.Financování školství*. eurydice.eacea.ec.europa.eu/ [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/financovani-vzdelavani>

Eurydice, 2023. *Financování předškolního a školního vzdělávání*. eurydice.eacea.ec.europa.eu/ [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/financovani-predskolniho-skolniho-vzdelavani>

FRYČ, J. a kol. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: MŠMT, 2020. ISBN 978-80-87601-47-1.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka, 2017. *Veřejné finance: vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-577-2.

KOLÁŘ, Zdeněk. 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-3710-2.

MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL, 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

MPSV, 2022. *Příspěvek na provoz dětských skupin*. mpsv.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/prispevek-na-provoz-detskych-skupin>

MŠMT, 2022. *ELIŠKA WALTEROVÁ - PEDAGOŽKA ZDŮRAZŇUJÍCÍ DŮLEŽITOST VZDĚLÁNÍ*. mšmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/eliska-walterova-pedagozka-zduraznujici-dulezitost-vzdelani?highlightWords=walterov%C3%A1>

MŠMT, 2023. *EKONOMIKA ŠKOLSTVÍ*. mšmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi>

MŠMT, 2023. *INFORMACE O POVINNÉM PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ*. mšmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/informace-o-povinnem-predskolnim-vzdelavani>

MŠMT, 2023. *LEGISLATIVA A METODICKÉ POKYNY PRO VYSOKÉ ŠKOLY*. mšmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/legislativa>

MŠMT, 2023. *MINISTERSTVO ZJIŠŤovalo STAV UČITELŮ V REGIONÁLNÍM ŠKOLSTVÍ*. mšmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/ministerstvo-zjistovalo-stav-ucitelu-v-regionalnim-skolstvi>

MŠMT. 2020. *STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČR DO ROKU 2030+*. mšmt.cz [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

MŠMT. 2023. *OPERAČNÍ PROGRAMY*. mšmt.cz [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/operacni-program-vyzkum-vyvoj-a-vzdelavani-moznosti>

Národní plán obnovy, 2022. *Národní plán obnovy*. planobnovy.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.planobnovy.cz/>

NIDV, 2019. *Poslání*. mšmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.nidv.cz/o-nas/poslani>

Novinky.cz, 2022. *Učitelů je nedostatek. Projekt láká do školství lidi z jiných profesí*. novinky.cz [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-ucitelu-je-nedostatek-projekt-laka-do-skolstvi-lidi-z-jinych-profesi-40402435>

NÚV, 2011 – 2022. *NOVÁ KLASIFIKACE ISCED 2011*. archiv-nuv.npi.cz/ [ONLINE]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/isced.html>

OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK, 2010. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

Operační program Jan Amos Komenský, 2023. *Operační program Jan Amos Komenský*. opjak.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://opjak.cz/>

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, 2022. *Výzva č. 02_18_063 - Šablony II - mimo hlavní město Praha*. opvvv.msmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-18-063-sablony-ii-mimo-hlavni-mesto-praha-verze-1.htm>

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, 2022. *Výzva č. 02_16_022 - Šablony pro MŠ a ZŠ I – MRR*. opvvv.msmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-16-022-sablony-pro-ms-a-zs-i-mrr.htm>

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, 2022. *Výzva č. 02_20_080 Šablony III – mimo hlavní město Praha*. opvvv.msmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-20-080-sablony-iii-mimo-hlavni-mesto-praha.htm>

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, 2023. *Ukončené výzvy*. opvvv.msmt.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/ukoncene-vyzvy>

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2012. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-936-4.

PRŮCHA, Jan. 2018. *Vzdělávací systémy v zahraničí: Encyklopedický přehled školství v 30 zemích Evropy, v Japonsku, Kanadě, USA*. Praha: Wolters Kluwer, ISBN 978-80-7552-845-2.

PRŮCHA, Jan. 1999. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů* [online]. Praha: Portál, [cit. 2022-06-05]. ISBN 8026203232.

Středočeský kraj, 2023. *Závěrečný účet Středočeského kraje za rok 2021*. kr-stredocesky.cz/ [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/samosprava/zaverecny-ucet>

Ústava České republiky. *HLAVA SEDMÁ – ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA*. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, ©2010-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#hlava7>

Začni učit!, 2023, *Začni učit!*.zacniucit.cz [ONLINE]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <https://zacniucit.cz/>

Zákon č. 561/2004 Sb. *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, ©2010-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Zákon č. 111/1998 Sb. *Zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)*. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, ©2010-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>

Zákon č. 563/2004 Sb. *Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, ©2010-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Zákon č. 306/1999 Sb. *Zákon o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením*. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, ©2010-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-306>

Zákon č. 179/2006 Sb. *Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)*. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, ©2010-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-179>

Zákon č. 109/2002 Sb. *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, ©2010-2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

ZŠ Jílové u Prahy. 2021–2022. *O nás*. [zsjilove.cz](http://www.zsjilove.cz) [online]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <http://www.zsjilove.cz>

ZŠ Jílové u Prahy. 2021–2022. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2021–2022* [online]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <http://www.zsjilove.cz/hodnoceni-skoly/>

ZŠ Jílové u Prahy. 2020–2021. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2020–2021* [online]. [cit. 2023-02-28] Dostupné z: <http://www.zsjilove.cz/hodnoceni-skoly/>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Vzdělávací soustava ČR.....	20
---------------------------------------	----

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Strategické linie Strategie 2030+	14
Tabulka 2 Základní charakteristické rysy veřejného sektoru.....	16
Tabulka 3 Operační programy Evropského sociálního fondu.....	33
Tabulka 4 Operační programy Evropského sociálního fondu PLUS	33
Tabulka 5 Počty základních škol ve Středočeském kraji a okrese Praha západ	35
Tabulka 6 Dotace Středočeského kraje ze státního rozpočtu a ostatních veřejných rozpočtů.....	37
Tabulka 7 Počet žáků ZŠ Jílové u Prahy	40
Tabulka 8 Počet dětí s jiným než českým občanstvím	41
Tabulka 9 Počet zaměstnanců ZŠ Jílové u Prahy	42
Tabulka 10 Věková struktura pedagogických zaměstnanců ZŠ Jílové u Prahy.....	42
Tabulka 11 Kvalifikace pedagogických pracovníků ZŠ Jílové u Prahy	43
Tabulka 12 Kvalifikace pedagogických pracovníků za posledních 6 let.....	43
Tabulka 13 Mzdové rozpětí na zaměstnance ZŠ Jílové u Prahy – v letech 2015, 2019, 2021, 2022.....	44
Tabulka 14 Průměrná hrubá měsíční mzda pedagogického pracovníka v regionálním školství v letech 2015, 2019, 2021.....	44
Tabulka 15 Příjmy ZŠ Jílové u Prahy.....	45
Tabulka 16 Výdaje ZŠ Jílové u Prahy	46
Tabulka 17 Šablony I. - alokace výzvy pro ČR	50
Tabulka 18 Šablony II. - alokace výzvy pro ČR.....	51
Tabulka 19 Šablony III. - alokace výzvy pro ČR.....	51
Tabulka 20 Čerpání dotací ze Šablon – ZŠ Jílové u Prahy.....	52
Tabulka 21 Doučování – finanční prostředky ZŠ Jílové u Prahy.....	54
Tabulka 22 Doučování – děti a zaměstnanci	55
Tabulka 23 Digitální učební pomůcky – ZŠ Jílové u Prahy.....	56

8.3 Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu dětí na ZŠ Jílové u Prahy	41
---	-----------

8.4 Seznam použitých zkratek

CEDEFOP – European Centre for the Development of Vocational Training (Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání)

DDHM – drobný dlouhodobý hmotný majetek

ESF – Evropský sociální fond

ISCED – International Standard Classification of Education (Mezinárodní klasifikace vzdělávání)

KÚ Středočeského kraje – katastrální úřad Středočeského kraje

MHMP – Magistrát hlavního města Prahy

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NIDV – Národní institut dalšího vzdělávání

NPI – Národní pedagogický institut

ONIV – ostatní neinvestiční výdaje

OP JAK - Operační program Jan Amos Komenský

OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

SR – státní rozpočet

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu)

VHČ – vedlejší hospodářská činnost

VÚ – Výzkumný ústav